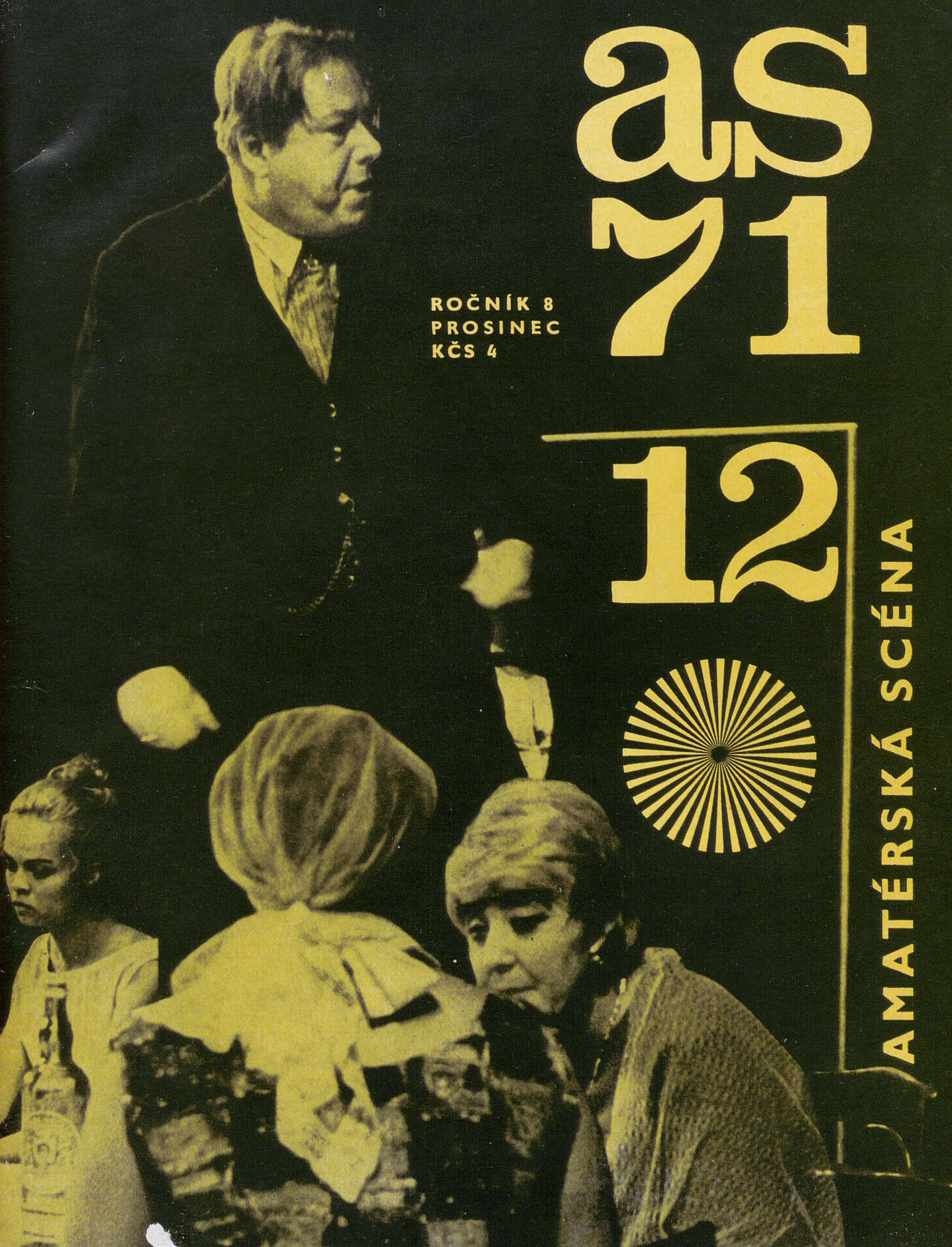

as 71

ROČNÍK 8
PROSINEC
KČS 4

12

AMATÉRSKÁ SCÉNA

Tyl OB Zleby uvádí dramatizaci Zápotockého románu *Vstanou noví bojovníci*

Z PŘÍBRAMSKÉ NÁRODNÍ KONFERENCE ZUČ

„... Pokud jde o zájmové organizace amatérů, zvážili jsme jejich současnou ideově politickou orientaci a došli jsme k názoru, že i tyto organizace mohou mít pro rozvoj této oblasti svůj význam. Máme na mysli Svaz českých divadelních ochotníků a jiné. Pokládáme za správné umožnit lidem sdružovat se podle svých kulturních zájmů nejen v místě, ale i v širším společenském měřítku. Musíme mít při tom ovšem záruku, že tyto kulturní organizace budou vyvíjet činnost v souladu se stranickou a státní kulturní politikou. Přesvědčili jsme se, že předpoklady k tomu jsou, a proto jsme už v Prozatímních zásadách za existenci těchto organizací se postavili. Chceme jim v budoucnu ve větším rozsahu svěřovat i některé politicko-organizační úkoly a jejich činnost podporovat.“

(Z projevu ministra kultury ČSR dr. Miloslava Brůžky na národní konferenci v Příbrami 15. října 1971)

ZA SOCIALISTICKÝ ŽIVOTNÍ STYL

Ministr kultury ČSR dr. MILOSLAV BRŮŽEK, CSc. pronesl na národní konferenci zájmové umělecké činnosti v Příbrami 15. října 1971 obsáhlý projev, který se bezprostředně dotýká celé řady problémů společenského smyslu, forem, starší i novější historie a perspektiv amatérského divadla. K projevu, který rovněž vyjde v samostatné brožuře spolu se záznamem diskuse, budeme se často vracet. Dnešní číslo otvíráme jeho úvodní pasáží.

Redakce

Komunistická strana Československa oblast zájmové umělecké činnosti nikdy nepodceňovala, vždy v ní spatřovala nejen sféru lidské seberealizace ve volném čase, ale i prostředek kulturní výchovy, nástroj ideologické a politické práce. Tento význam jí přikládá i dnes, v nových společensko-ekonomických podmínkách, v etapě rozvinuté socialistické společnosti. Rezoluce XIV. sjezdu strany přislíbují podporu stranických orgánů všestrannému rozvíjení vlastní, iniciativní zájmové kulturní a umělecké činnosti pracujících.

Nedávná minulost nás však poučila, že nemůžeme spoléhat na automatickosti výchovného působení socialistických výrobních vztahů ani na samospasitelnost sebelepších politických usnesení. Bez důsledného a iniciativního organizátorského úsilí, bez soustavné a cílevědomé, citlivé politické i odborné pomoci se ani zde kupředu nedostaneme.

Vstupujeme do období, v němž, jak konstatoval XIV. sjezd KSČ, využití vědeckotechnické revoluce se stává klíčovou záležitostí rozvoje celé naší socialistické společnosti. Jde nám samozřejmě o socialistickou alternativu vědeckotechnické revoluce, o socialistické řešení problémů, které z ní vyplývají pro člověka i společnost.

To mimo jiné znamená, že otázku dalšího rozvoje společnosti nemůžeme zužovat jen na problémy rozvoje národního hospodářství, výroby, techniky apod., ale že musíme

tuto otázku chápat a řešit v daleko širším kontextu, usilovat o soulad a perspektivu všech materiálních i duchovních stránek života společnosti. Proti zjednodušenému chápání životní úrovně jen v ryze spotřebitelském slova smyslu musíme stavět požadavek společnosti všestranně kulturní, morálně vyspělé. Proti konzumnímu typu člověka musíme u nás postavit ideál člověka činnorodého, všestranně vzdělaného, vyrovnaného, vnitřně ušlechtilého.

To vše spolu s vysokou úrovní materiálního života, výroby, kultury práce, prostředí i občanských vztahů musí vytvořit onen socialistický životní styl, který bude naplněním dávno snu lidstva o šťastném, plném, tvořivém životě. Tento životní styl se nerodí sám od sebe, k jeho vytvoření je nezbytné uvědoměle a cílevědomě na marxistických základech s využitím všech poznatků přírodních i společenských věd orientovat úsilí všech, k tomu využít všech dostupných cest, mobilizovat všechny zdroje.

Jen v těchto širokých souvislostech chápeme i společenskou funkci a význam vlastní zájmové kulturní a umělecké tvorivosti lidí. Tato oblast je pro nás, kulturní pracovníky, jednou z nejvýznamnějších, neboť v ní dochází ke spojení celospolečenských kulturně výchovných záměrů s širokým lidovým kulturním hnutím, se spontánní kulturní iniciativou mas, a tak i k formování kulturních zájmů a potřeb obyvatelstva.

A. Zápotocký – V. Nezval: Vstanou noví bojovníci. Uvádí soubor ze Žleb ve Středočeském kraji

PROHLÁŠENÍ ÚČASTNÍKŮ NÁRODNÍ KONFERENCE O ZÁJMOVÉ UMĚLECKÉ ČINNOSTI

Svolání účastníků Národní konference o zájmové umělecké činnosti ve dnech 15. a 16. října 1971 bylo výrazem zájmu svolavatelů, to je ministerstva kultury ČSR, ministerstva školství ČSR, České rady odborových svazů, Českého ústředního výboru Socialistického svazu mládeže, Českého ústřední rady Pionýrské organizace SSM a Ústředního výboru Českého svazu družstevních rolníků o další rozvoj kultury a kulturní výchovy. Bylo vedeno snahou přispět k rozpracování závěrů XIV. sjezdu Komunistické strany Československa a k jejich rychlejšímu prosazení do praxe.

Konference zdůraznila velký společenský význam zájmové umělecké činnosti jako součásti národní kultury, projevu tvořivé kulturní aktivity širokých lidových vrstev i účinné formy ideové a estetické výchovy. V podmínkách socialistické společnosti je další rozvoj mnohotvárné zájmové umělecké činnosti dětí, mládeže i dospělých nejen možný a žádoucí, ale musí být pochopen jako nezbytná součást programu rozvoje socialistické společnosti, jako forma péče o člověka, o všestranný rozvoj jeho duševních sil a morálních kvalit i jako nástroj jeho kulturní a společenské aktivizace.

Účastníci konference se proto obracejí na orgány a instituce na všech stupních řízení, zejména na orgány národních výborů, společenských organizací, na sdělovací prostředky, tvůrčí svazy, vydavatelství a hospodářské organizace, aby v mezích svého poslání a svých možností rozvoj zájmové umělecké činnosti podporovaly, vytvářely pro ni politické, organizační i materiální podmínky a soustavně využívaly kulturní tvořivé i organizačské iniciativy i dobrých výsledků umělecké práce zájmových kolektivů i jednotlivců.

Konference přijala s uspokojením vyhlášení Festivalu zájmové umělecké činnosti na období let 1972 a 1973 a doporučuje krajským, okresním i místním orgánům, aby postupovaly v intencích ústředně schváleného Společného plánu akcí a aby při tom prohlubovaly vzájemnou spolupráci a

zásadu společného plánování i sdružování sil a prostředků.

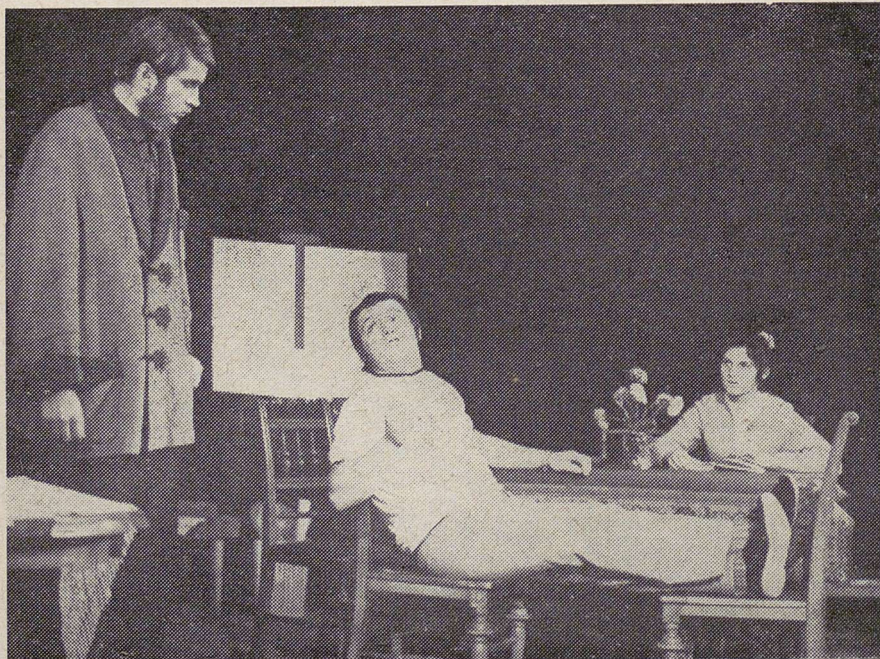
Konference projednala návrh Zásad rozvoje zájmové umělecké činnosti a doporučuje, aby tento návrh byl předložen příslušným orgánům a schválen jako společná programová a organizační směrnice pro tuto oblast kulturně výchovné práce. Doporučuje rovněž svolat k těmto otázkám krajské i okresní konference o zájmové umělecké činnosti.

Konference se jednoznačně přihlásila k pokrokovým a revolučním tradicím amatérského hnutí, charakterizovaným zejména činností Svazu dělnických ochotníků československých, jehož 60. výročí založení vzpomněla. Konstatovala, že i v současné době se mnohé zájmové umělecké kolektivy i jednotlivci v nejrůznějších oborech a žánrech umělecké činnosti angažují v politické a výchovné práci. Dokladem toho je i významný podíl této oblasti při oslavách 50. výročí vzniku KSČ i v přípravě voleb do zastupitelských orgánů v letošním roce.

Účastníci konference vyzývají všechny vedoucí i členy uměleckých kolektivů i jednotlivé amatéry všech oborů, jakož i všechny organizátory a pracovníky této oblasti, aby získávali další občany zejména z řad mládeže k soustavné aktivní tvořivé práci, aby i nadále angažovaně pomáhali při ideové i estetické výchově občanů, při politické a kulturně výchovné činnosti stranických, státních a dalších společenských orgánů a tím uvědoměle přispívali k dalšímu rozvoji naší socialistické společnosti.

V Příbrami 16. října 1971

Z hýskovské inscenace hry B. Březovského Nebezpečný věk. Foto Baptista

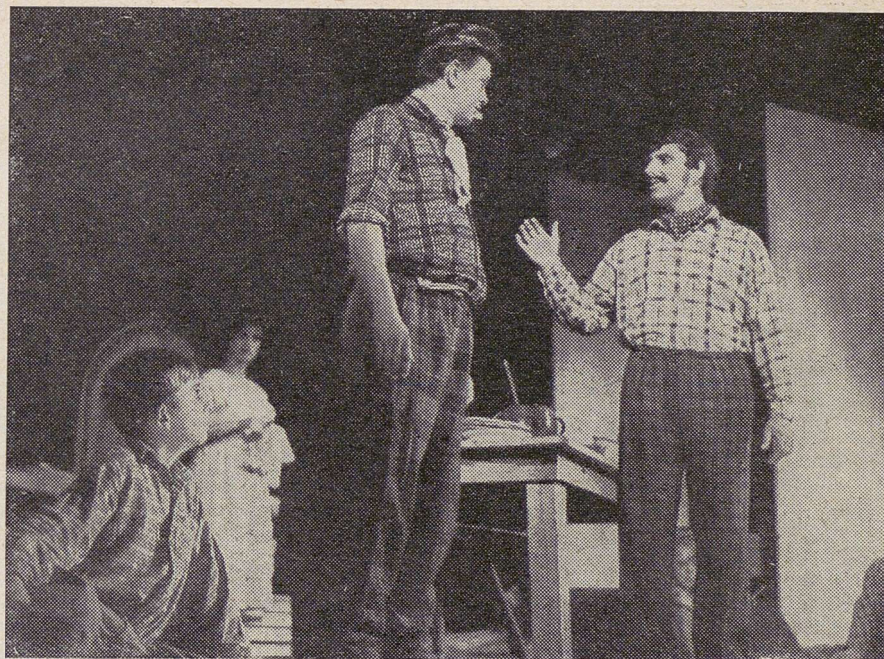
DISKUSNÍ PŘÍSPĚVEK PŘEDSEDY SČDO DR. MILANA KYŠKY NA NÁRODNÍ KONFERENCI V PŘÍBRAMI

Jen velmi krátce poukážu na to, že nejen náš Svaz, ale prakticky celé ochotnické hnutí jde cestou, jejíž cíle vytyčil XIV. sjezd KSČ, že naše soubory i jednotlivci se objevují všude, kde se vytvářejí pozitivní hodnoty. Správnou, progresivní orientaci dokumentují všechny přehlídky a festivaly, které letos proběhly v rámci Celonárodního festivalu ZUČ. Dovolte, abych se zmínil alespoň o Národní přehlídce vesnických a zemědělských souborů, kterou vyvrcholil soutěž českých a moravských souborů vesnického charakteru. Mluvím o této přehlídce jednak proto, že bude právě zítra slavnostně zahájena, jednak proto, že Svaz českých divadelních ochotníků podstatně přispěl k tomu, že soutěž vstoupila v život.

Ale nehlásil jsem se do diskuse proto, abych vypočítával zásluhy Svazu. Již Prozatímní zásady rozvoje ZUČ byly velkým krokem vpřed na cestě k formulování poslání a potřeb této důležité oblasti činnosti našich lidí.

Usuzujeme-li podle dosavadní zkušenosti, bude i nadále obtížné odstraňovat rozpory v chápání, výkladu a uskutečňování zásad. Víme dobře — a bylo by to možno doložit — že jedno ustanovení se vykládá často několikerým způsobem nejen podle stupně zařazení rozhodujícího místa, ale i podle místních poměrů a — což je nejvíce na neprospěch zájmové umělecké činnosti — podle osobních zálib pracovníka, který rozhoduje. Zatímco mohou odpovědně prohlásit, že jsme vždycky našli pochopení a snahu pomoci u pracovníků Ústředního domu lidové umělecké tvořivosti, není už možno stejně jednoznačně hovořit o příslušných pracovnících ve všech krajích a okresech.

Velmi zajímavým problémem je rozpor, do kterého se ochotnické divadlo často dostává. Na jedné straně se

Pepík (Z. Fišer) a Růžička (V. Štěpánek) z žlebské inscenace

všemožně snažíme, abychom úroveň amatérských inscenací neustále zvyšovali, na druhé straně však různými tlaky (převážně ekonomického rázu) tuto možnost ztěžujeme nebo dokonce blokujeme. Již mnohokrát jsem se setkal u našich předních profesionálních divadelníků — a byli to lidé s velmi dobrým vztahem k ochotnickému divadlu — s mylným domněním, že amatérské divadlo má obrovskou výhodu v tom, že není brzdeno v možnosti experimentování žádnými ekonomickými starostmi, které ovlivňují provoz profesionálních divadel. Tvrdím, že hospodářské problémy amatérů nejsou o nic menší, i když jsou samozřejmě jiné.

Ještě jeden důležitý aspekt zname-

ná značnou brzdu v oblasti ZUČ — snad jsem o něm měl hovořit nejdříve. Zásady rozvoje opětovaně zdůrazňují význam zájmové umělecké činnosti pro socialistickou společnost. Jestliže tedy ZUČ tento význam skutečně má, musí spočívat v rukou lidí plně kvalifikovaných a po zásluze hodnocených — mám teď na mysli profesionální pracovníky státní správy, odborových zařízení a ostatních institucí. Domnívám se, že je zde vážný rozpor. Ani zájmová umělecká činnost ani ti, kdo pro ni pracují, nedosáhli dosud v obecném povědomí té úrovně, která by jim po právu patřila, a která by také měla být vyjádřena společenským zhodnocením.

(Otištěno zkráceně)

A. Zápotocký – V. Nezval: Vstanou noví bojovníci. Baptistovy snímky z žlebské inscenace

ZPRÁVA POROTY

I. Národní přehlídky vesnických a zemědělských souborů

Bořena (B. Cucová) z Klicperova Ženského boje

Ve dnech 16.–22. října se uskutečnila ve Vysokém nad Jizerou druhá Národní přehlídka (první se před rokem konala v Žebráku), které se zúčastnily soubory vybrané ze všech českých a moravských krajů (kromě Severočeského) a mimo výběr ještě soubor OB ve Studenci ze semilského okresu. Přehlídka byla znamenitě organizována, poskytla dost příležitostí k setkáním i školení a hojně podnětů k úvahám o současném stavu a problematice našeho vesnického ochotnictva, ale i například o množství a kvalitě metodické péče, těmto souborům věnované. K těmto otázkám se vrátíme v příštím čísle časopisu. Dnes přinášíme výťah ze stručného hodnocení vybraných inscenací, jak jej přednesla v závěru přehlídky porota. Pracovala ve složení profesor Huška, J. Vavříčka, B. Honsa, dr. Kokta a J. Beneš.

Redakce

DIVADLO MLADÝCH TJ SOKOL a JZD VYSOKÁ LIBEŇ ze Středočeského kraje uvedlo lidovou frašku ŽENSKÝ BOJ od V. K. Klicpery. Při vhodně voleném výběru se soubor představil s herecky vzácně vyrovnanou inscenací, která měla na výši všechny jevištní složky, zejména nápaditou a funkční moderní scénu, vytvořenou nejjednoduššími prostředky. [Za scénu byla Josefu Videmanovi a Josefu Slavíkovi udělena cena SČDO.] Výrazným kladem byla

konceptně promyšlená práce režiséra [Vladimír Dědek — cena Českého svazu družstevních rolníků], ať už jde o výklad uvedeného hry, či práci s komparesem, aranžmá, temporytmus a poetování jednotlivých scén. Celá divadelní práce tohoto kolektivu dokazuje, že i na malé vesničce [Vysoká Libeň má asi 400 obyvatel] mohou ochotníci úspěšně usilovat o uměleckou tvorbu.

DIVADELNÍ SOUBOR SZK V ŽIMROVICÍCH ze Severomoravského kraje

vyjádřil výběrem hry Petra Karvaše PŮLNOČNÍ MŠE svůj angažovaný zájem varovat před nebezpečím maloměstských zdrojů fašismu. Kultivovaná inscenace plní celkový záměr, přestože se zcela nedaří vyjádřit napětí, dramatickosti situace a ostré konflikty jednájcích postav. Velkým přínosem inscenace byla v mnoha souborech podceňovaná scénografickotechnická složka — například osvětlení a zvuková kulisa, vyjadřující potřebnou atmosféru. [Cena MěstNV ve Vysokém.]

Ve snaze dát divákům smích zvolil si DIVADELNÍ SOUBOR JINDŘICHA MOŠNY ZK ROH KOVOSVIT HOLOUBKOV ze Západočeského kraje konverzační ztřeštěnou komedii VELKÁ ZLÁ MYŠ anglických autorů Kinga a Caryho. Hry tohoto žánru vyžadují vysoký stupeň stylizace a kladou tím velké nároky na techniku režijní a herecké práce. Už z těchto důvodů je tato oblast dramatiky obvykle vzdálena ochotnickým možnostem. Proto také Holoubkovští posunuli inscenaci do poloh veselohry, jim přístupnějších. Z tohoto zákládního rozporu vyplynula ovšem v představení řada problémů, i když se soubor představil jako herecky nadějný a v postavě slečny Spencerové [Hana Adamcová — cena ONV v Semilech] prokázal výrazný komediální talent.

DIVADELNÍ SOUBOR TJ SOKOL V BYSTRÉM z Východočeského kraje inscenoval jevištní přepis Balzacova

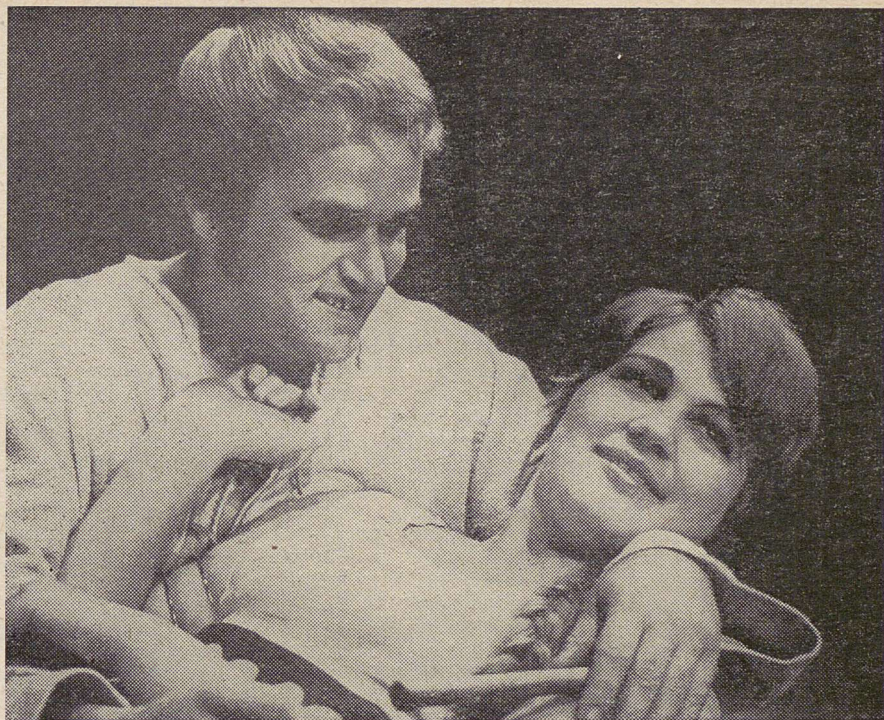
Soubor z Vysoké Libně na Mělnicku uvádí Klicperův Ženský boj

románu EVŽENIE GRANDETOVÁ. Sdě-
lil vhodně volenými hereckými typy
divácky poutavý děj a jímavý osud
hrdinky a tím prokázal vhodnost své-
ho repertoárového výběru. To všechno
přesto, že se v režijní práci projevily
některé charakteristické nedostatky,
zejména nalměrné používání vnějších
popisných prostředků (gestikulace,
ilustrující hudba). Na úspěšném vy-
znění celku má nemalý podíl citově
bohatý, ve výrazových prostředcích
střídmý herecký výkon titulní před-
stavitelky. (Romana Nováčková —
cena OKS v Semilech.)

DIVADELNÍ SOUBOR HAVLÍČEK OB
KUNŽAK z Jihočeského kraje uvedl
Molièrovu komedii CHUDÁK MANŽEL.
Tato náročná klasická předloha, vy-
cházející z komedie dell'arte, vyža-
duje od inscenátorů značnou míru ko-
mediální stylizovanosti spolu s posti-
žením bohatých lidských typů. Také
v tomto představení se objevily pře-
devším problémy režijní práce, jak ve
vedení herce, tak ve výstavbě dialogů
i v aranžmá. Z převážně mladého
obsazení se zvláště představitelé Klau-
dinky a Zmotala dokázali zbavit tré-
my, která doprovázela tento soubor
na jeho prvním festivalu.

Zvláštním přínosem DIVADELNÍHO
SOUBORU OB VE STARÉM HROZEN-
KOVÉ z Jihomoravského kraje byl oso-
bitý přístup k inscenaci veselohry
Jozefa Hollého KUBO. Vznikl tak svě-
bytný jevištní útvar, charakterizovaný
zapojením složky folklórní, hudební a
taneční do upravené a účinnými pro-

Libomíra (A. Králová) a Slavoš (S. Hanek) z libeňské inscenace Klicpery. Foto Baptista

středky typového herectví realizované
předlohy. (Cena ministerstva kultury
ČSR). Radostnost a jas inscenace spo-
lu s pestrostí použitých prostředků
dosáhly neobyčejně vřelého ohlasu
u diváků. Z obsazení upoutal vedle

komediálního výkonu titulního před-
stavitele (Bohumil Zapletal — cena
ÚDLUT) i mladý talent představitelky
Aničky (Marcela Surová — cena Čes-
kého ÚV SSM, oddělení vesnických a
zemědělských organizací).

průhledy

Co se bude hrát

Sezóna je již v plném proudu (tento článek píše v říjnu),
ale to snad nebrání tomu, abychom si trochu nezalisto-
vali v dramaturgických plánech některých divadel. Ří-
kám hned předem některých, protože krátký článek mū-
že sotva obsáhnouti probrat tolik titulů. Dále chci již
předem milého čtenáře upozornit, že nemíním vyvozovat
z dramaturgických plánů žádné prognózy, předem ně-
koho chválit nebo zase zvedat prst. Chci informovat. Na-
víc tentokrát hlavně proto, aby obec divadelních amaté-
rů věděla, co připravují profesionálové. Nejedna titul se
tak může inspirativně přenést na ochotnické scény.

Nemám-li si odpustit být jen několik vět na okraj, pak
obecně předesílám tolik: při četbě dramaturgických plá-
nů si člověk povšimne, že — a) Jsou celkově vyrovnané,
vesměs žánrově pestré, snaží se myslet co nejvíce na di-
váka. b) Jsou výrazně bohatší než loni o řadu titulů so-
cialistické dramaturgie. Na druhé straně však — zejmé-
na pokud jde o tituly soudobé sovětské dramatiky —
opakuji některé dávno uváděné sovětské hry, aniž pře-
važuje větší hledání novinek. c) Současné světové drama
je zastoupeno méně než v minulém roce. d) Snad z obav
nebo nevím proč, je podle mého soudu v plánech celkem
málo českých klasických her — slovenská snad jen jed-
na! e) Přesto, že se objevují tituly nových her, je silný
nedostatek původní české dramatiky, hlavně té, která by
se snažila přinášet skutečně aktuální životní problemati-
ku. — Tolik asi úvodem.

Je samozřejmé, že dramaturgický plán se v některých
titulech ještě promění, některá divadla přímo uvádějí al-
ternativy... **Národní divadlo** má tento plán: Goldoni Vě-
jír (měl již premiéru), Solochov Rozrušená země, Dosto-
jevskij Strýčinkův sen (měl již premiéru), Shakespeare
Othello, Ibsen-Grieg Peer Gynt, Sheridan Škola pomluv,
Lorca Pláňka, Miller Všichni moji synové, Klicpera Had-
rián z Římsů. **Divadlo na Vinohradech** uvádí tituly: Sha-
kespeare Mnoho povyku pro nic (již se hraje), Gorkij
Letní hosté, Nezval Schovávaná na schodech, nebo Green
Tichý Američan, Hikmet Legenda o lásce, Mrštíkove Ma-
ryša, R. Strahl Ve věci Adama a Evy, Očenášek Vila Had-
víka, Goldoni Služky. (Mezi náhradními tituly jsou např.
Leonovův Obyčejný člověk, Galileo Galilei, Arbuzovova
Volba, Jiráskova Lucerna aj.)

Městská divadla pražská uvedou na scéně **Komorního
divadla** mimo jiné — Shakespearova Richarda II., Koží-
kovu Noc královen, Hauptmannovo drama Před západem
slunce, maďarskou novinku Dáblská hora (Szakonyi).
V Divadle komedie — Katajevovu Ztřeštěnou neděli, pol-
skou novinku J. Jurandota Počet nepravděpodobnosti,
Mahlerovu novou hru s pěkným titulem Láska, máš vos-
kový nos aj. **V divadle ABC** — Neruda—Jedličková—Fi-
scher Když se stavěl ajznbón, Willsonova Toulavého ka-
pelníka a detektivku A. Christie Korunní svědek.

A nyní už jen letmo — **v divadle E. F. Buriana** začína-
jí Afinogenovovou Mášenkou, jako muzikálovou hrou (je

jíž na scéně), následují Dostojevského Bílé noci, Peer Gynt a Don Gil, modrý kavalír od Tírs de Molinó. Libeňská scéna **Divadlo S. K. Neumanna** slibuje Calábkovu Doktora Fausta a Różewiczovu hru Moje dcera, což bude první uvedení Różewicze v Praze a nemýlím-li se, u nás vůbec. Dalším titulem je sovětská adaptace Stawinského polské novely Hodina H., následuje Zebrácká opera, O myších a lidech aj. **Divadlo Za branou** uvede novou hru Topolovu (Dvě noci s dívkou aneb jak okrást zloděje), Krejča studuje Čechovova Racka. **Cinoherní klub** uvádí čtyři tituly — Gorkého Na dně (mělo již premiéru), dvě nové aktovky Smočkovy, Shakespeareův Večer tříkrálový a Lenzova Hofmistra. **Semafor** připravuje nové dva programy Šimka s Grossmannem (Návštěvní den IV. a Kat má náhradní volno), dále Mary Chase Harvey a nový program kapely F. Havlíka. Také Srncovo **Černé divadlo** nastuduje čtyři pořady v nové sezóně, jejich názvy jsou — Diluvium, Pražské motivy, Večer v kufru a pro děti Modrého pána. **Divadlo Jary Cimrmana** uvede premiéru novinky Smoljaka a Svěráka Rekonstrukce, dále pak hru Výstřel, s podtitulem „hra grafomana“, jako autor je uveden J. Bláha. **Na zábradlí** si troufají na Optimistickou tragédii — hru prostorově nanejvýš náročnou! — dále mají v plánu Jonsonova Alchymistu, Nestroyovu Dohazovačku, Büchnerova Vojčka, Petroniův Satirikon a Haškova Švejka. A nakonec ještě **Realistické divadlo**: Hlásí novou hru Stehlíkovu Sedm ženichů (nehlásí novou hru Daňkovu, ale říká se, že jí snad uvedou...) Mají v plánu Bulgakovův Ůtek a Morálku paní Dulské G. Zapolské.

Příbramské divadlo upoutává pozornost mimo jiné novou adaptací Mrtvých duší (Zd. Hedvábný), **kolínský soubor** pak Tetauerovou hrou Život není sen a východoněmeckou novinkou Ve věci Adama a Evy, která tu bude mít pravděpodobně titul Příběh Adama a Evy. **Budějovíci** uvedou buď Gorkého Na dně, nebo Měšťáky, Lorcovu Pláňku a Stawinského-Smechovovu Hodinu H a budou, pokud jsem se nepřehlédl, jediným divadlem, které v nové sezóně připravuje T. Williamse, v tomto případě titul Manželství v záběhu.

Západočeský kraj, reprezentovaný **plzeňským souborem**, nám vrací na scénu Hrubínovu Křišťálovou noc, což je nápad velmi pěkný. Uvedou Dürrenmattova Franka V., O'Neillovu hru Tak trochu básník, dále A. Bloka, Shakespeara, Molière a Gorkého Vassu Železnovovou... Upoutá rovněž Bulgakovův Puškin a Schillerův Valdštejn. **Chebský soubor** uvede málo známou Gorkého hru Stařík, novou verzi Lysistraty (Zd. Pošíval), Dürrenmattovu Návštěvu staré dámy — jako jediné divadlo v této sezóně —, Goldoniho Vějíř a další tituly.

V **Karlovéh Varech** připravují mj. Langrovu Periférii, Aristofanův Mír, Nezvalovy Tři mušketýři, Anouilhova Skřivánka, Gavrilovičovu Třetí lásku... **Brněnští Mrštíci** se pokusí o Shakespearovu Bouři, americkou novinku

Schisgalovu Jimmy Shine, zajímavý je rovněž titul Pogodinovy hry Albert Einstein. A když už jsme v Brně, tedy ještě **Státní divadlo** — Brucknerova Alžběta Anglická, Antonius a Kleopatra od Shakespeara, Dostojevského Idiot, Čapkovu drama R. U. R. a novinka O. Daňka Dva na koni, jeden na oslu. V náhradních titulech je také Jarišova hra Neděle je den páně. **Mostecké Divadlo pracujících** — Magnier Věno slečny Laury, Makarenko Začínáme žít, Burian Láska, vzdor a smrt, Dürrenmatt Play Strindberg, sovětská novinka Žijeme tak krátce a pro mladé diváky Pinčevského Čapí mládě. **Divadlo F. X. Šaldy v Liberci** se pokusí o vlastní adaptaci Dostojevského V podzemí (Král), uvedli Landovského hru Hodinový hoteliér, mají v plánu Strýčka Váňu, Gorkého Na dně, nebo Děti slunce, měl by se tu rovněž objevit zajímavý titul — Gombrowiczova Yvonna, princezna burgundanská, což je dílo polského avantgardního autora. **Opavský soubor** uvede v této sezóně, zřejmě jako jediný, Shakespearova Hamleta. V **Hradci Králové** už hrají pěknou inscenaci upravené Molnárovy (1878—1952) Balady od kolotoče (Liliom), která by se jistě hodila řadě amatérských souborů, byť je to jen velmi křehký a na režii náročný titul. Ale je to pěkné lidové divadlo. Připravuje se tu známá hra Dvanáct rozhněvaných mužů, sovětská novinka Samí bez andělů (Žuchovskij) a pěkná Wilderova hra Naše městečko. Dobré je, že nezapomněli na slovenskou hru, uvažují o Stodolovi. Sousední **pardubické divadlo** uvede mimo jiné Pogodinovy Aristokraty, Ostrovského Bouři, maďarskou novinku Zadní dvířka (Thurzo), Tylovu Paličovu dceru, některý titul ze Shakespeara (snad Richarda III.).

Jen zmínka o repertoáru **ostravského Státního divadla**, v němž nalézáme Čechovovy Tři sestry a maďarskou hru Omluvte poruchu, vedle Optimistické tragédie (je již na jevišti) a dvou nových her světového repertoáru — P. Zinder Vliv paprsků gama na měsíčky zahrádní (USA) a Ayckbournovu hru Jak miluje druhá polovina (Anglie). **Šumperští** si troufají na Fiescovo spiknutí a Moliérova Dona Juana, chtějí uvést lehkou Campauxovu komedii Někdo zvoní a mají již na scéně novinku — Traplovu verzi Sofoklovky Antigony. A nakonec **olomoucké divadlo O. Stibora**: Tylovu Kutnohorské havíře vystřídá Dostojevského Strýčkův sen (měl již premiéru), Goldoniho Vějíř — který zřejmě znovu připomněla dramaturgie pražského ND, i když se vlastně tato hra objevila dříve na scéně slovenského SND — vystřídá Richardsonova hra Mar-notratný, nebo Hellmanové Odložené sny. Pak to bude snad Shawova Milionářka nebo Anouilhova hra Ples zlodějů, slovenská novinka Zebrácké dobrodružství (J. Solovíč) a další hry.

Dost. Přemíra titulů možná laskavého čtenáře již unavila. Repertoár je ovšem jen podkladem širší inscenační práce, která rozhodne o výsledcích nové sezóny...

Ales Fuchs

Z děčinské inscenace Landovského hry Hodinový hoteliér

Soubor ze Slaného uvádí Jiráskovu Kolébku. Foto Lojka

CO PATŘÍ NA JIRÁSKŮV HRONOV A KDO TO VYBÍRAL ?

Každý z nás má svou oblíbenou věc, knížku, písničku i téma, o kterém rád hovoří a ke kterému se vrací. Na Hronovech má toto téma titul našeho článku. Diskutuje se o něm v kroužcích, na lavičkách v parku, u minerální vody, při černé kávě. Hledá se viník a především recept, jak to zaonačit, aby ten příští Hronov byl...

Tento problém, který sužuje ochotnické pracovníky, nezůstává bez odezvy ani u profesionálních kritiků, redaktorů a dopisovatelů, kteří se Hronovů v dosti značném počtu zúčastňují. Jejich kritiku budeme přijímat vždy se zvědavostí a zaujetím, zvláště bude-li jako ostrý šíp mířit přímo do středu našich problémů, bude-li odborná a věcná a pomůže formulovat nedostatky, které brzdí další vývoj. Přes Jiráskovy Hronovy se přehnalो jednačtyřicet let. Přežije-li kulturní akce takovou dobu, musí mít nějaké hodnoty, výzbroj ducha i životní víry. Sám čas prověřil tyto hodnoty, a čas je kritik nekonjunkturální a neúplatný. Nechce se podbízet ani líbit. To ovšem nemíním jako útěchu, spíše jako ostruhu do slabin: jak dál s Hronovy? Skončil ten letošní otazníkem, nebo jistotou o správné orientaci současného modelu amatérského divadla do příštích let? Je to otázka, kterou si položí každý sám podle svého vztahu k Jiráskovu Hronovu a k celé ochotnické práci. Položí si ji tím naléhavěji, čím více si uvědomí obětavost této práce a pokoru díla, které je napájeno nejčistšími prameny živé vody nikdy nevysychající a nezkalené.

Odpověď bude mnohem složitější, než se zdá. Asi nelze všemu, co představovalo letošní Hronov, jednoznačně přitakat — a sotva by mělo smysl všechno jednoznačně odmítat ve jménu jakýchsi „nových Hronovů“ a zúžených představ o jejich významu. Otázky se dotýkají nás všech, kteří jsme zapojeni do ochotnického života, ať již jako členové porot, oborových sekcí, nebo jako metodici, ředitelé kulturních zařízení, inspektoři... Problémy apolitičnosti i neodbornosti, shovívavosti i hyperkritičnosti i různých neuvážených zásahů — to vše doutná a promění se v živý oheň právě na Hronově. A není to oheň přátelství, ale živel, který někdy popálí právě ty, kteří si to nejméně zaslouží.

Petr Průša v hradecké Pochodni svádí vše na špatný předvýběr, kde prý tkví základní problém. Nelze, jak správně píše, nechat se vléci jen tím, co se do soutěže přihlásí a mechanicky postoupí do celostátního výběru, je třeba již v průběhu roku usilovat o prohloubení kvality představení, stupňovat nároky v celé šíři. — Souhlasím s ním, i když je to názor nových a připomíná trochu útok na vrata dávno otevřená. Problém je v tom, kdo se má o prohlubování kvality souborů starat a kdo má odborně pomáhat zejména souborům, vybraným do vyšších soutěžních kol. Copak to může dělat výběrová porota, která v krátké době musí objet republiku?

Právě v okresech a krajích se tvoří základy pro vyšší ambicióznost souborů. Tam umělecký růst souborů začí-

ná, tam se formuje jejich zázemí a umělecký profil, vytvářejí se předpoklady pro amatérskou uměleckou práci, tam by měly soubory získávat alespoň elementární poznatky. Např. velkou bolestí letošního Hronova byla špatná jevištní mluva — jeden kritik ji nazval přímo katastrofální. Okresním a krajským porotám nevdala? Nebo se to má řešit na nejvyšší přehlídce v Hronově a vysokoškolský lektor tu má učit soubory základům jevištní řeči? V posledním výběrovém kole je pozdě na detailní práci se soubory.

Výběrová hronovská porota si nevybírá soubory ke zhlédnutí, ale je posílána na představení, která jako nejlepší doporučí kraje. Dramaturgická klenba i umělecká úroveň Hronova je tedy výsledkem práce okresních i krajských zařízení a jejich výběru do závěrečného kola. Tuto nesmírně důležitou záležitost si zejména krajští pracovníci zjednodušují tím, že nahlásí tituly, které vyhovují repertoárově. Titul hry tu hraje nejdůležitější roli a má vydat svědectví o pevné ideové orientaci profesionálních pracovníků. Ale patrně už nikoho neznepokojuje, že doporučené představení nemá potřebnou uměleckou úroveň. Ale copak volba vhodného titulu sama o sobě stačí na angažované divadlo? V divadle nelze žádnou ideu žádné hry vyjádřit jinak, než divadelně, tj. umělecky, uměleckým tvarem. Je-li tento tvar neurčitý, matný, nevzrušivý — pak zůstane neurčité a vlažné i poselství hry, která ztrácí apelativnost a diváka nu-

Nahoře Václav (R. Škrdla) a Verunka (J. Endlerová) z nymburské inscenace *Našich furiantů*, dole A. Mach v roli Bezsemena z Gorkého *Měšťáků* (Znojmo)

di. Před tím nezachráním špatné provedení ani mistr světového dramatu Maxim Gorkij.

Nemůžeme při této příležitosti než souhlasit s Vladimírem Hroudou v hodnocení Hronova v RP, že nejde o to hrát pouze socialisticky angažované hry, nebo hry určitých autorů, ale využít celý bohatý světový repertoár, který vznikl po staletí. A tyto hry inscenovat v pokrokovém socialistickém duchu, aby samy svědčily o lepším způsobu života, který přináší nová společnost. Zároveň by si všechny soubory měly být vědomy toho, že jsou pokračovateli tradice, za niž musí tvrdě bojovat členové DDOČ.

Z vlastní praxe víme, jak umělecký tvar musí být adekvátní autorovu textu, jinak dochází k zploštění a zjednodušení. Viděl jsem umělecky vkusné představení Eugena Oněgina přijímané s ohromnou citovou účastí právě

mladými lidmi, studenty, uční, kteří aplaudovali čisté a vroucí lásce Tatány, zažil jsem spontánní veselí a hory smíchu při dobré inscenaci Slameného klobouku. Je to doklad, že angažovat se, znamená také poskytovat lidem radost a potěšení, citový a umělecký zážitek, vytvářet v divadle prostředí, kde je lidem dobře.

Výběrová porota nebyla hluchá, ani slepá k nedostatkům inscenací doporučených na letošní Hronov. Velmi dobře postihovala problémy, které se objevovaly jako prvořadě. Svědčí o tom i hodnotící zpráva, kterou pro vyhlášovatele Hronova vypracovala a jejíž závěrečnou část tu chceme ocitovat: „...rozeznat naplno básníkovu poselství mohou jen herci, kteří na jevišti žijí naplno, velkým vnitřním ohněm, velkým zaujetím pro básníkovu myšlenku. Jestliže tomu tak není a hraje se pouze o něčem, bez uměleckého riskování a vzrušení, vzniká sice solidní, vkusné, úhledné představení, ale chybí hlavní apelativní vyjádření smyslu hry, výrazná demonstrace určité myšlenky, která nutí diváka, aby se rozhodl a zaujal stanovisko. Ani hra o vzniku KSČ nás nemůže jen informovat, ale ukázat na jevišti obraz člověka, komunisty, který svým jednáním a svými lidskými postoji změnil hlášená hesla ve skutečnost.“

Členové výběrové poroty si myslí, že všechna soutěžní představení, která jsme letos v Hronově viděli, jsou svědomitě, pečlivě, politicky angažované inscenační pokusy, že však jejich výsledky se pohybují více v oblasti pasívní interpretace hodnot textů, než v oblasti umělecké tvorby. V tomto smyslu nemůžeme být se současným stavem umělecké úrovně souborů, vybraných jednotlivými kraji, spokojeni.

Nemůžeme dost dobře odtrhnout úspěchy i neúspěchy divadelních souborů od metodické péče okresních i krajských odborných pracovníků. Zkušenost nás poučila, že by tato odborná konkrétní pomoc měla být poskytována právě v začátcích práce a v přípravách na inscenaci. V době, kdy soubor hledá vhodný repertoár, kdy hledá uměleckou podobu hry, žánr a inscenační klíč, jak hru inscenovat, aby souzněla s myšlenkou. Co takové objevení stylu a žánru hry znamená, jsme si uvědomili při púchovském provedení Ostrovského hry *Les* na letošním Hronově. Nebo na dobrém představení *Obchodníka s deštěm* divadelního souboru z Chabařovic. V obou případech se režisér pokusil vyložit myšlenku hry vlastním, osobitým pohledem v duchu autora a domyslit význam jednotlivých situací. Se stejným potěšením jsme sledovali, jak mladý režisér Gregar z České Třebové dovedl takto povýšit vcelku nevýrazný text Rumcajse do zajímavé a poutavé umělecké podoby. Ve všech příkladech se nestal režisér jenom navičovatelem hry, ale spolutvůrcem a

vkладаčem autorova textu. Dotváří představení podle podoby srdce svého. O odborné metodické péči jsem se zamýšlel i při zajímavém představení divadelního souboru z Týnce nad Vltavou. Je to soubor, s kterým se nese tkáme tam, kde se vybírá na Hronov. A přesto představení Vstanou noví bojovníci stálo za podívání. Režisér je zalidnil pestrou a bohatě odlišenou skupinou lidských typů a charakterů. Bylo herecky výrazné a zkázněné. Dones vzpomínám na znamenitého Budečského i dědu Kolmistra. Jednotlivé obrazy měly svou pravdivou atmosféru. A nejcennější bylo, že nespolehali na předvolební aktuálnost hry, ale hledali vlastní cestu k jejímu divadelnímu zobrazení.

Úkolem mého článku není podstrčení černého Petra a posouvání viny z jednoho na druhého. Jedná se více o to společné. Jak společně a ve vzájemné shodě zajistit, aby Hronov byl opravdu výsledkem toho nejlepšího, co se v ochotnické práci objeví, aby Hronov dostal křídla, odvahu k uměleckým výbojům i riziku, bez něhož není žádného umění. Aby Hronov prostě byl velký kulturní zážitek, ochotnický příkladný čin.

Je mnoho příčin, proč se nám ani zdaleka nedaří plnit daná předsevzetí a naplnit zamýšlenou koncepci umělecky, společensky i metodicky tak, aby byla opravdu podnětem, inspirací a skutečnou školou ochotníků. Jedna

je také v neochotě mnoha souborů přijímat jakoukoli pomoc, radu nebo podnět. To zase na omluvu odborných pracovníků, kteří musí nejdříve překonávat domýšlivost a ješitnost některých těch rádobý Hilarů nebo Radoků amatérských scén. Bez vlivu na výběr není ani nedokonalá informovanost některých krajů o všech inscenacích, které se v kraji objeví. Letošním problémem se stala i skutečnost, že se z různých důvodů odmlčeli někteří přední ochotnickí režiséři, kteří v minulosti dokázali experimentovat a přinášet do Hronova zajímavé podněty. Příští rok se objeví jistě jiné a nové problémy, nové nesnáze — ale také nové naděje!

JOSEF VAVŘICKA

SCÉNOGRAFIE - TVRZ NEDOBYTNÁ

Mám na mysli letošní Hronov. A bohužel, je víc než jisté, že nadpis článku nijak nepřehání. S výjimkou dvou jevištních výprav (a i mezi nimi byl propastný rozdíl), nelze hovořit o umělecké tvorbě, a když, tak jenom s uzarděním. Jako by obzor cest tvořivých chvil invence, souznění duše režiséra s výtvarníkem, odvaha experimentu, schopnost zkratky a náznaku, tvůrčí uchopení půdorysu, inspirace materiálem, ano, i ono základní, i když to zní kruté, pochopení funkce scénování vůbec, hronovské inscenace většinou míjel. Dokonce se leckdy

vtírala myšlenka, kdyby inscenace byla bez kulis (volím to slovo záměrně), náš dojem z představení mohl být lepší. To je ovšem krajní případ, kdy výtvarník, veden snahou vytvořit na scéně iluzi čehosi za každou cenu, jde „proti všem“. A možná, že nijak nepřezenu, když za mnohé účastníky letošního Hronova řeknu, že by se byli leckdy spokojili alespoň s dobře udělaným řemeslem.

Jiráskova **Kolébka**, kterou Slánská scéna hrála jako pietní úsměv mistrův, byla ve složce scénotvorné spíše pietou k zašlým stínům z kulisáren našich předků. To

B. Brecht: Pan Puntila a jeho sluha Matti, Divadlo Hrušov, výprava S. Rybecký

Noskova scéna k pohádce *O veselém hrobaři* (Máj Praha)

ovšem neznamená, přátelé ze Slaného, že bych si vaši práce nevážil. Chtěl bych jen, abyste alespoň kus času, který věnujete přemýšlení o té které inscenaci, se stejným zaujetím poskytli výpravě, a dali jí tak alespoň něco z toho, co její jest.

Simonovův *Ctvrtý* měl ve scéně, při letném pohledu, určitý řád (pokud jde o výrazové prostředky). Nevzrušivé představení. V tom si režisér s výtvarníkem podali ruku. Systém organtinů, jeden dokonce pojednaný vzorem, sugeroval vizi nad, podle mého názoru, neobratně řešeným půdorysem. Mnozí si všimli, jak se někdy obtížně dostával hrdina k místu, kde měl proběhnout dialog. Všechna čest, organtinům se vyhnul, ale co času to vzalo. Anebo problém výměny jednotlivých kusů nábytku. Ačkoliv to je otázka režie, stejně jako stereotyp vstupů na scénu. Klíčovou otázkou zůstalo, zda bylo rozdělení scény na dva samostatné prostory adekvátní textu. Měl jsem dojem, že to byl spíš výtvarník, kdo v tomto ohledu ovlivnil režiséra, než naopak.

Púchovská inscenace Ostrovského komedie *Les* byla pro mne hronovským zážitkem číslo jedna. Objevný dramaturgický přístup, chytrá režie, jevištní řeč na úrovni. Jenom výprava nedosahovala měřítka těchto složek. I když použitá realistní zkratka dávala tušit zkušenost a znalost, konečný výsledek byl nesourodý. Neboť scénování jednotlivých dějství bylo tak nesourodé, že se maně vtírala otázka, byla-li to jedna a tatáž tužka, která stála u zrodu. Nedovedl jsem pochopit hodnocení poroty, reprodukováné ve Zpravodaji, kde bylo za stylově čisté pokládáno 2. dějství, které bylo evidentně nejslabší. (Ne přítomnost scénografa v hronovské porotě byla víc než citelná.) Základním kamenem scény byl interiér. Exteriér je, zdá se, věčnou slabinou ochotnických inscenací, jistě i proto, že je tak na hony vzdálen realitě jeviště. Mně například vůbec nevalil symbol lesa [větve z klenby portálu], a proč by měl, vždyť vysvětlovat si tento prvek

tím, že v pokoji roste strom, je nesmysl, a volat po jakési jeho vyšší funkci je nesmysl další. Je to jen a jen symbol a nic víc a chcete-li, to je jeho funkce. Myslím si, že půdorys byl velmi dobře členěn, lze snad jediné vytknout, a to velice mírně, určitou popisnost. Kámen úrazu je druhé dějství. Výsledný dojem je stejný, jako při exteriéru slánské Kolébky (i u ní je interiér daleko lepší). Vstupem Šťastlivce a Nešťastlivce se příběh zdíval, že jsem skálopevně přesvědčen, že vypuštěním dekorace ve druhém dějství a posunutím dialogu před oponu (či revuálku) ve formě předscény by bylo dosaženo daleko většího účinku s daleko volnějším prostorem pro nadsázku.

S panem **Vernem** letem světem se vydaly děti pod citlivou učitelskou rukou pana Mlejnka. Scéna, která vznikla z dětské tvorby, a tou je znamenána, byla čistou vodou ze studánky, a snad jediným dospělým prvkem byly barevné diapozitivy. Ne, nebyla ta plejáda nápadů v jednotlivostech něčím objeveným, zajímavé bylo dosazení jich samotnými aktéry. Člověk si po představení mohl jenom vzdychnout: „Alespoň na každém druhém okrese mít podobný soubor“.

Zkušení Májovci a **Veselý hrobař**. Získal jsem poslední dobou v tomto souboru několik přátel a budiž mi tedy dovolena volnější řeč. Cítil jsem opravdové veselí nad „brigádníkem“ hrobařem, který s takovým zaujetím zacházel s krumpáčem, aby se posléze v potu tváře lopotil (a kolikrát) s polystyrenovými kameny, obdivoval jsem přírodu, která tak umně přetvořila prejzy hřbitovní zdi, rovněž tak hroby byly poslušné a oděly se lajntuchovým hávem sněhu. Nemohu se ubránit dojmu, že civilizační proces současných pohádek dospěl tak daleko, že i výtvarníci tuto snahu suplují tím, že nepřipraví dětskému divákovi ani zlomek prostoru pro jeho fantazii. Představme si herce ve scéně, která nebude trpět respektem z reálna a posune jeho chápání do jiných poloh! Bez-

života. Oba se naposledy rozhlí-
žejí po krásné farmě pod jilmý a
odcházejí.

Eugene O'Neill (1888—1953),
jeden z největších amerických dra-
matiků, původně námořník. Nositel
Nobelovy ceny za literaturu 1936.
V jeho dramatickém díle se uplat-
ňují silné rysy nejprve naturalismu,
potom expresionismu. Hry: *Za ho-
rizontem*, *Císař Jones*, *Anna Christie*, *Chlupatá
opice*, *Miliónový Marco*,
Velký bůh Brown, *Podiv-
ná mezihra*, *Smutek sluší
Elektře aj.* dr

[322]

Ostrovskij, A. N.

SCHOVANKA

(Vospitannica)

Scény z vesnického života ve čty-
řech obrazech. Přeložil Bohumil
Mathesius. Vyšlo v Knihovně klasi-
ků 1950. 5 m, 7 ž. Hraje se na jaře
na statku Ulanbekové blízko města.
Výprava: salón, sad, jiný kout sadu.

Bohatá statkářka Ulanbeková má
zvláštní vášeň — konat dobro.
Koná je tak, že bere k sobě na
vychování ze svého okolí osiřelé
dívky, kterým po čase vyhledá
ženicha a aniž by se nevěsty
zeptala, jestli se jí ženich líbí a
jestli ho chce, dá jí malé věno a
provádá ji. Právě má u sebe scho-
vanku Nađu, hodnou sedmnácti-
letou dívku, sirotka, která se
těší, že ji statkářka najde hodné-
ho a hezkého ženicha. Ale stat-
kářka ji chce vdát za hloupého,
špinavého a opilého písaře Neg-
ligentova. Marně jsou Nadiny
prosby, se svatby sejde teprve
poté, když statkářčin syn Leonid,
kterému se Nađa líbí, přivede
matce Negligentova úplně opilé-
ho. Nađa pochopí, že od statkář-
ky se nemůže nadít ničeho dob-
rého a rozhodne se, že dokud je
čas, urve od života, co se urvat
dá. Vzkáže Leonidovi, který se jí
také líbí, aby přišel v noci do
sadu, že mu chce poděkovat. Z je-

jich schůzky se vyvine milostné
dostaveníčko, které se ale pro-
zradí. Statkářčina příživnice Va-
silisa je přistihne a všechno stat-
kářce řekne. Rozzlobená statkář-
ka rozhodne, že si nevděčná
Nađa musí vzít Negligentova. Ješ-
tě by Nađu mohl zachránit Leo-
nid, kdyby přemluvil statkářčina
oblíbence Grišku, aby statkářku
odprosil za proflámovanou noc a
tím ji přivedl do milostivější ná-
lady. Ale Leonid to neudělá.
Nadě zbývá jenom jediná jistota
— nedaleký rybník, který jí po-
může, až pro ni bude život nes-
nesitelný.

Nikolaj Alexejevič Ost-
rovskij (1823—1886), významný
ruský dramatik, realistický kritik
ruské společnosti za cara. Další
díla: *Bouře*, *I chytrák se
spálí*, *Les*, *Pozdní láska*,
Talenty a ctitelé aj. dr

[323]

Otway, Thomas

PLETICHÁŘI

(Soldier' Fortune)

Komedie o dvou dějstvích. Přeložila
a upravila Gabriela Nová. Vydala
DILIA. 7 m, 3 ž. Výprava: před do-
mem, hala, před hospodou, ložnice,
jiná ložnice. Odehrává se ve druhé
polovině 17. století v Londýně.

Kapitán Plonk a kapitán Dales
se vzdali vojenské služby a vrá-
tili se do Anglie. Oba jsou ovšem
úplně bez prostředků. Prostřed-
nictvím Dalesova sluhy Finty se
seznámí s kuplířem panem Plezí-
rem, který je seznámí se dvěma
dámami. Jednou z nich je Klarin-
da, která milovala Dalese ještě
před jeho odchodem do Francie,
ale pak se musela vdát za staré-
ho dědka Kvída Majlanda. Druhá
je Silvie, Klarindina svobodná
sestra, které se Plonk velmi líbí,
ale ona to nechce přiznat a vše-
lijak ho trápí. Dales a Klarinda
naváží na svou starou známost a
zdárně v ní pokračují. Pomáhá 72

[312]

MISTR PETR PLETICHA

(Maistre Pierre Pathe-
lin, okolo 1464)

Starofrancouzská fraška neznámého
autora XV. století o dvou dějstvích.
Překlad Norberta Havla upravil a
pro jeviště zpracoval Karel Vetter.
4 m, 1 ž. Scény: pokoj, krám, soud-
ní síň. Středověk. Pravidelný osmi-
slabičný verš se sruženými rýmy.

Mistr Pleticha je advokát se zá-
platovanými gatěmi. Když mu
žena vyčítá, že není schopen vy-
dělat ani grešli, a že ani ona
nemá už co obléci, rozhodne se
opatřit sukno na šaty jakýmkoliv
způsobem. Nejprve je chce sou-
keníku Kubáskovi ukrást. Ten
však je opatrný a pečlivě Pleti-
chu hlídá. Proto mazaný advokát
předstírá zájem o skutečnou
koupi. Kubásek šidí jak na míře,
tak na ceně, jenže Pleticha stejně
peněz nemá. Chce látku vzít na
úvěr, ale soukeník se zdráhá.
Proto jej zve advokát k sobě, aby
si sám pro peníze přišel, že na-
víc bude ještě znamenitě pohoš-
těn. Chamtivý Kubásek svoluje.
Sotva Pleticha přinese sukno
domů, vlezle si do postele a před-
stírá dlouhou těžkou nemoc
s blouzněním tak věrohodně, že
i Kubásek uvěří, když advokátova
žena mu namlouvá, že manžel už
dlouhou dobu vůbec nevychází
z domu a že soukeník tedy
obloudil zřejmě sám ďábel. Brzy
na to má Kubásek nové soužení.
Žene před soud pasáka svých
ovců, protože mu nejlepší kusy
zabíjí a jí. Pastýř žádá advokáta,
aby jej před soudem hájil. Pleti-
cha, zlákán slibem tučného hono-
ráře, se ujímá pře. A vychytrale
ji vyhraje. Jednak proto, že sou-
keník Kubásek neustále plete
v žalobě obě příhody, ukradené
sukno i pobité ovce tak zmateně,
že soudce začíná pochybovat
o jeho zdravém rozumu, jednak
proto, že chytrý pastýř na advo-
kátovu radu předstírá slabodu-

ghost a na všechny otázky odpo-
vídá zabečením. Když je tedy vše
zdárně u konce, vyžaduje Pleti-
cha svůj honorář. Pastýř však jen
zabečí a uteče. „Tak v světě čas-
to úlohy se mění a mistru učeň
dává naučení.“ komentuje Petr
Pleticha příběh v závěru.

Drobný, ale nepochopitelně zanedbá-
vaný skvost světové dramatické li-
teratury s jiskrným dialogem a ja-
drnou a plnokrevnou komikou je je-
dinečnou inscenační příležitostí
zejména pro mladé a inteligentní
divadelníky. e

[313]

Molina, Tirso de

DON GIL, MODRÝ KAVALÍR

(Don Gil de las Calzas
verdes)

Komedie ve třech dějstvích. Přelo-
žil K. M. Walló. 10 m, 5 ž. Dekora-
ce: park, Juanina komnata, komnata
v domě dona Pedra, ulice. Odehrává
se v 16. století v Madridu.

Dona Juana de Solis se v přestro-
jení za muže vydá se svým slu-
hou Quintanem do Madridu za
donem Martinem de Guzman, kte-
rý se s ní v rodném Valladolidu
zasnoubil, ale potom utekl do
Madridu, změnil si jméno na don
Gil a začal se ucházet o Inez,
dceru dona Pedra z Mendozy,
která je daleko bohatší než Jua-
na. Chce poznat doňu Inez, ale
hlavně se pomstít věrolomnému
donu Martinovi. Vydává se proto
také za dona Gila a protože nosí
modré šaty, dostane přívlastek
„modrý kavalír“. Seznámí se
s Inez, která už má kavalíra dona
Luise a která nejprve nechce
o sňatku s donem Gilem-Martinem
ani slyšet, ale zamiluje se do dona
Gila-Juany. I její přítelkyně dona
Clara se zamiluje do modrého
kavalíra. Juana vystupuje ovšem
ještě v druhé roli, v roli krásné
cizinky doni Elvíry, která se

spřátelí s Inez. Zároveň pošle Martinovi po svém sluhovi dopis, že Juana byla otcem kvůli Martinovi vyhnána z domu a uchýlila se do kláštera. V donu Martinovi se hne svědomí, ale od plánu oženit se s Inez neustoupí, protože je poslušen svého lakomého otce, který nechce, aby se oženil s chudou Juanou. Když je ovšem představen Inez jako její ženich, je odmítnut, i když ho don Pedro ujistí, že si to Inez ještě rozmyslí. Ale Inez požádá svého dona Luise, aby Martina zabil. Mezi tím dostane Martin dopis od otce, kde mu otec radí, jak má postupovat v námluvách a zároveň mu pošle směnku, aby měl dost peněz. Ale Martin oboje ztratí. Obě listiny najde náhodou Juana, upozorní v podobě Elvíry Inez, že Martin je podvodník, Inez na tuto skutečnost upozorní otce dona Pedra a dosáhne na něm svolení, že ji dá donu Gilovi-Juaně. Navíc pošle Juana za Martinem sluhu Quintana se zprávou, že Juana je mrtva, ale že její duch v modrých šatech pod jménem don Gil bude Martina strašit. Zároveň pošle i dopis svému otci, aby okamžitě přijel a pomstil ji na Martinovi, který ji smrtelně zranil. Celá situace vyvrcholí v okamžiku večerní schůzky Inez s donem Gilem-Juanou. Pod balkónem doni Inez se totiž sejde hned několik Gilů-modrých kavalírů. Don Luis v modrých šatech, který přichází zabít svého soka, don Martin v modrých šatech, který ovšem před Luisem uteče, protože ho pokládá za Juanina ducha, dále Clara v modrých mužských šatech, aby z chování Inez zjistila, zda ji Gil nepodvádí, a konečně Gil-Juana. Po velké hádce, kdy se Gilové dohadují, kdo je vlastně tím pravým Gilem a kdy na sebe tasí i kordy, se nakonec všichni rozprchnou. Ale v tom dorazí Juanin otec, obviní Martina ze smrti své dcery a chce ho dát zatknout a popravit. K němu se připojí don Antonio, který Martina obviní, že svedl jeho neteř

Claru a že ho dá zatknout a popravit. Když už chce dráb Martina zatknout, přichází Juana v ženských šatech. Martin lituje svého činu a Juana mu odpouští. A potom všechno vysvětlí a všichni si odpustí.

Tirso de Molina (asi 1584 až 1648), vl. jménem Gabriel Téllez, španělský dramatik „zlatého věku“. Psal komedie s velmi složitými a promyšlenými zápletkami. V Sevillském svůdci anebo Kameném hostu poprvé dramaticky zpracoval donjuanskou tematiku. **dr**

[314]

Molnár, Ferenc

BALADA OD KOLOTOČŮ

(Liliom, 1909)

Sentimentální hra. Přeložil Jaromír Tomeček. Upravil Gerik Císař. Osoby: 13 m, 5 ž. Výprava: zákoutí parku, ateliér fotografa, za městem u železničního náspu, úřední místnost, před domkem. Doba: počátek století.

Služtíčka Julča si s přítelkyní Márinkou vyšla ke kolotočům do městského parku. Tam ji napadne majitelka kolotoče Muškátová a obviní ji, že svádí jejího zaměstnance, lehkomyšlného předměstského fešáka Lilioma, který je magnetem jejího podniku. Liliom se Julinky zastane a Muškátová mu dá výpověď. Julča s Liliomem se do sebe zamilují, zůstanou spolu a ubytují se u jeho příbuzné, fotografky Bezinkové. Tam je navštěvuje Márinka se svým snoubencem Hugem, který je pravým opakem Lilioma. Spouštědáný, pracovitý, zatímco Liliom se nikdy nenaučil pracovat a přitahuje ho jen život kolem kolotočů. Uhostí se u nich strašná bída a Liliom začne dokonce Julču bít. Přichází Muškátová a nabízí Liliomovi, aby se vrátil do svého zaměstnání ke kolotočům, **66**

vzpamatuje na chvíli ze svého šachistického transu a v docela slušném boxerském výkonu zcela zdecimuje Andrease. Jakmile však Helena pozná, že Lazar takto nemstil osud své ženy, ale urážlivě narážky na královskou hru, přijme Lazarův návrh na rozvod a s Benjaminem odchází pryč ze Simonidesovy rodiny, z níž je také vysvobozen starý, dobrý Sokrates, bohužel však už jen svou stařeckou smrtí. Jeho duch pak odříká epilog komedie. Jedna z nejlepších básnických prací Nezvalových je v jeho vlastní předmluvě charakterizována: „Ráz každého uměleckého díla je dán do značné míry prostředky, kterých jsme použili při jeho konstrukci, a nikoliv tak tématem, neboť konečná a výsledná podoba tématu se řídí hmotou, z níž budujeme.“ A to je také závazné pro každý soubor, který by tuto krásnou hru chtěl inscenovat. **e**

[321]

O'Neill, Eugene

FARMA POD JILMY

(Desire under the Elms, 1924)

Hra o třech částech ve dvanácti obrazech. Přeložil Frank Tetauer. Vyvala DILIA. 7 m, 2 ž, kompars. Výprava: simultánní scéna — dřevěný dům, v prvním patře dvě místnosti, v přízemí dvě místnosti, před domem dvůr. Odehrává se ve stavení a kolem na Cabotově farmě v Nové Anglii r. 1850.

Na farmě, jejíž obytné stavení stíní dva krásné jilmy, žije sedmdesátiletý Ephraim Cabot a jeho tři synové. Simeon a Petr z prvního manželství a dvaadvacetiletý Eben z druhého manželství. Starý Cabot není doma. Odejel přede dvěma měsíci, aniž řekl kam. Simeon a Petr mají už dost dřiny na farmě a touží odejet do Kalifornie za zlatem. Toho využije Eben a koupí od nich jejich po-

díly na farmě za peníze, které našel v úkrytu pod podlahou, o němž mu řekla jeho zemřelá matka. Těsně před odchodem Simeona a Petra se vrací starý Cabot. Nepřijíždí sám, ale se svou novou, hezkou a smyslnou třicetiletou ženou Abbií Putmanovou. Když Simeon a Petr zjistí, že se otec znovu oženil, potvrdí si, jak dobře udělali, že svoje podíly prodali Ebenovi a odcházejí hledat zlato. Eben a Abbie se do sebe od prvního okamžiku zamilují, ale oba svůj cit skrývají. Eben totiž právem podezřívá Abbie, že ho chce připravit o farmu. Abbie slíbí starému Cabotovi, že s ním bude mít syna a oba se dohodnou, že ten bude dědicem farmy. Abbie se syn skutečně narodí, ale jeho otcem není Cabot, ale Eben. Celé okolí ví, kdo je skutečným otcem, jen Cabot vypadá, jako by to nevěděl. Triumfuje nad Ebenem a řekne mu, že by měl raději odejít, protože farmu odkáže chlapci, jak to Abbie slíbil. Eben se domnívá, že ho Abbie nemiluje a že lásku předstírala jen proto, aby získala farmu. Vyčte to Abbie a rozhodne se, že odejde za Simeonem a Petrem. Když Abbie vidí, že Eben nevěří jejímu vysvětlování, zabije dítě, aby Ebenovi dokázala, že jí nešlo o farmu. Ale Eben v prvním návalu vzteku nevěří Abbie, že se dopustila zločinu, aby si udržela jeho lásku, a běží za starostou, aby Abbie udal. Když starý Cabot zjistí co se stalo, rozhodne se, že opustí farmu a půjde do Kalifornie. Pustí dobytek na svobodu a chce si vzít na cestu peníze ukryté pod podlahou. Najde skryš prázdnu a Eben se přizná, k čemu peníze použil. Cabot to pokládá za boží pokyn, že má zůstat, třeba úplně sám na farmě. Zatím co jde sehnat rozpuštěné stádo, přichází starosta se svými lidmi, aby zatkl Abbie. Ale Eben, který konečně pochoopil Abbie, se prohlásí za spoluvinníka, protože chce s Abbií snášet dobré i zlé až do konce

rie na nervy a chce proto druhý den utéci. Ale nejde to, protože hostinský, u něhož se oba studenti ubytovali a kterému ještě nezaplatili účet, jim zabaví zavazadla, v nichž jsou i Veverkova vysvědčení. Není jiného východiska, než sehnat někde peníze. Veverka je chce vymámit z Marie, ale jeho plán se nepodaří, protože ho Marie přistihne, jak líbá služku Lidušku a navíc vyslechne jeho rozhovor s Liduškou, v němž ji pomlouvá, že má velké nohy a zároveň řekne i své pravé, nepoetické jméno. Ale přece jen se na studenty usměje štěstí. Vyslechnou v úkrytu rozhovor ředitele Muška s Marií, z něhož se dozvědí, že Mušek už našel Marii ženicha Ivana, kterého ale ona nechce, protože neumí květnatě mluvit. Ivan je z toho nešťasten a tu mu Veverka nabídne svou pomoc při získání Marie. Ivan souhlasí a slíbí, že za tuto pomoc dobře zaplatí. Než přijde Marie, schová se Veverka do besídky a napovídá Ivanovi všechno, co je ke květnatému vyznání lásky třeba. Výsledek je znamenitý. Marie je unesena a když jí Ivan namluví, že na ni složil báseň, kterou otiskl v časopise pod pseudonymem, souhlasí se sňatkem. A rozradostněný otec zve všechny na svatbu.

Jan Neruda (1834–1891), český básník, prozaik generace almanachu Máj. Hry: Francesca di Rimini, Ženich z hladu, Já to nejsem. dr

[320]

Nezval, Vítězslav

MILENCI Z KIOSKU

(1931)

Komedie o třech jednáních. 5 m, 2 ž. Scény: karikatura zbohatlíkova víkendu, ateliér v Paříži, kolonáda v Karlových Varech. Doba: dvacátá léta XX. stol. Verš, písně.

Velkoobchodník s kávou Simondides má dva syny: Lazara, jenž neustále vysedává nad šachovnicí a zcela zanedbává svou mladou ženu Helenu, a mladšího Benjamina, jenž se potuluje kdoví kde ve světě, daleko od nudného otcova domu. Helena marně v tomto domě touží po romantické lásce a romantickém hrdinovi. Není proto divu, že ji jednou snadno okouzlí velký hochštapler Andreas, v němž Simondides rozpozná svého bývalého účetního Žezulku. Nyní však vystupuje jako falešný filmový herec a Helenu tak snadno svede k útěku z domova tchánovské tyranie a manželových nekonečných šachových partií. Ve chvíli, kdy Helena opouští dům, vrací se Benjamin. Po letech jej poznává jen starý strýc Sokrates, proto Benjamin odmítá zůstat „pod jednou střechou s lidmi, kteří jsou v rozkladu jak mumie“, a spěchá za Helenou, doprovázen moudrým Sokratem. Sotva odejde, objeví se Livie, paní Žezulková, jež jde po stopách svého záletného muže Andrease. Helena si v Paříži otevře módní salónek a v něm ji najde Benjamin. Stane se jí sice sympatický, ale je vázána vírou v Andreasovy sliby. Teprve když se ukáže, že Andreas je ženatý, Livie jej totiž v Paříži najde, a není schopen se rozhodnout pro jednu z obou žen, opouští ji jej obě a Helena s Benjaminem a strýcem Sokratem se vrací z Paříže do Karlových Varů. Tam si otevře na kolonádě květinový stánek, Benjamin vydělává jako kamelot a čistič bot. A scházejí se tam všichni: strýc Sokrates věrně doprovází mladou dvojici, Lazar na šachovém turnaji, Livie jako lázeňská ošetřovatelka a Andreas jako detektiv, jenž v Simondidesových službách pátrá po Andreasovi — únosci, tedy po sobě samém. Helena se pomalu léčí z touhy po romantickém hrdinovi a přijímá Benjaminův strážlivě reálný pohled na život. Naposledy zaváhá, když se Lazar

ovšem pod podmínkou, že Julču opustí. Liliom zaváhá, ale když se dovídá, že Julča čeká rodinu, nabídku Muškátové odmítne. Aby zachránil rodinu před naprostou zkázu, domluví se se svým kumpánem Fešákem, že přepadnou pokladníka Linzmanna a za uloupené peníze odjedou všichni do Ameriky. Julča tuší něco zlého a snaží se Lilioma zadržet. Marně. Liliom s Fešákem čekají na pokladníka na cestě za městem a dlouhou chvíli si krátí hrou v karty. Liliom již předem prohraje svůj podíl z uloupených peněz. Přichází pokladník, ale celý plán se zhatí. Nemá u sebe peníze, oba přemůže a zavolá policii. Liliom se vytrhne a z hrůzy před trestem se bodne nožem. Umírá a dva andělští detektivové ho předvedou před nebeského vyšetřovatele. I před nebeským soudem je Liliom vzpurný a tak je odsouzen k šestnácti letům očištění, s tím, že pak sestoupí na zemi a jeho další osud bude záviset od toho, co dobrého tam učiní. Uplyne šestnáct let a Liliom se vrací na zem. Přichází k domku, kde bydlí Julinka s dcerkou Lízou. Liliom se nezměnil — ani očištěc nezchladil jeho horkou krev. Dostane se s Lízou do hádky a udeří své vlastní dítě. Dítě, na které setolik těšil, pro něž chtěl krást a snad i zabít, a pro něž umřel. Jeho osud je zpečetěn.

Ferenc Molnár (1878–1952), dramatik a publicista maďarského původu (od 1940 v USA, kde ještě slavil úspěchy ve filmu a v muzikálu). Jeho pohled je liberálně shovívavý, baví měšťácké publikum. Sa

[315]

Molnár, Ferenc

HRA NA ZÁMKU

(Játék a kastélyban, 1925)

Anekdota o třech jednáních. Přeložil K. Kügler. Centrum 1925. 6 m, 1 ž. Výprava: místnost na zámku. Smokingy, livreje, plážové úbory, frak, večerní toaleta. Děje se na začátku 20. století.

Na zámek přijeli jako hosté dva staří operetní spolupracovníci, Korth a Manský, se svým mladým komponistou Adamem. Jsou v místnosti, sousedící s místností hvězdy Annie, která je snoubenkou Adamovou. Tenkou stěnou vyslechnou její milostnou scénu s jejím milencem, operním pěvcem Almadou. Adam, ale i oba starší jsou z toho zoufalí. Korth rozhodne, aby si jeho druh vzal do opatrování nešťastného Adama a sám se přes noc izoluje. Časně ráno si Korth zavolá Annií, překvapenou tím, že je tady již vidí, a donutí ji, aby na dnešním slavnostním představení, zde na zámku, místo ohlášeného zpěvu sešla s Almadou frašku, kterou on narychlo složil. Pod tlakem nutnosti jdou oba studovat role. Pak Korth donucuje Adama, aby zde na zámku nedělal žádnou scénu, aby se sešel s Annií jako by se nic nestalo a teprve pak, z města, korespondencí se s ní rozešel. Adam s těžkým srdcem souhlasí a uvítají se s Annií jako milenci. Před hostinou je zkouška na tu frašku. Zá neschopného tajemníka napovídá zatím Adam, ale Annií i Almadovi se zadržávají slova. Teprve když se vedení ujme Korth, jde to dobře dopředu. K velkému a příjemnému překvapení zjišťuje Adam a Manský, že to, co včera slyšeli z pokoje Anniina, byla zkouška tohoto prostoduchého kousku. A tak slavnostní večere začíná u těchto hostů ve skvělé náladě.

Hra na zámku, má-li zachovat komornost, kterou si autor přeje, vyžaduje velmi dobrou dialogovou souhru zkušených herců. **kr**

[316]

Nash, N. Richard

OBCHODNÍK S DEŠTĚM

(The Rainmaker, 1954)

Romantická komedie o třech dějstvích. Přeložil Milan Lukeš. 6 m, 1 ž. Výprava: obývací pokoj na farmě, na předscéně šerifova kancelář a kůlna. Doba: současná.

Na farmě na západě Spojených států žije otec Curry se svými třemi dospělými dětmi: nejstarším Jonášem, Lízou a benjamínkem Jimem. Líza je nehezka stárnoucí dívka, která touží se vdát a naplnit tak svůj život. Curry, Jonáš a Jim se vypraví za jediným svobodným mužem v okolí, šerifovým zástupcem Filem, a pozvou ho na večeři. File však odmítne. Ve chvíli, kdy se Líza dovídá, že File nepřijde, se objeví podivný cizinec Bill Starbuck. Je to snilek a šarlatán a slíbí, že přivolá déšť, který suchem sužovaná Curryho farma nutně potřebuje. Podaří se mu přesvědčit rodinu a s její pomocí začne své kejkle. File se přichází omluvit a Líza v zoufalé snaze se mu zalíbit se uchýlí ke koketerii. Ale právě File je z toho druhu mužů, na které to neplatí. Uprchne a Jonáš, který vidí na životě jen jeho drsnou realitu, Líze otevřeně řekne, že je ošklivá a že se musí už konečně smířit s tím, že zůstane starou pannou. Líza je zdrcena, tolik se děsí samoty a tak touží po lásce a prostém, šťastném životě. V této chvíli zasáhne Starbuck. Podaří se mu ji přesvědčit, že bude krásná a žádoucí, pokud tomu bude sama věřit — a opravdu Líza rozkvetne a zkrásní. Konečně se našel muž, který po ní zatoužil a který jí chce dát aspoň několik chvil štěstí. Líza s ním

stráví noc. Ráno přichází šerif s Filem, kteří hledají podvodníka Tornado Johnsona — je to Starbuck. Marně se ho Líza snaží zachránit, šerif ho zatýká. Ale Starbuckovi se podaří zmocnit se revolveru, drží všechny v šachu a vyzve Lizu, aby odešla s ním. Ošklivá Líza, kterou nikdy nikdo nechtěl, má najednou na vybranou, protože se náhle ozve i File, který se ji snaží zadržet. I když je Líza z druhu lidí, kteří doveďou svět vidět okouzlenýma očima, přece jen si zvolí životní jistotu — Fila. Starbuck odchází sám a v tom okamžiku se spustí déšť. Poprvé se Starbuckovi splnil jeho sen.

N. Richard Nash (nar. 1913), severoamerický dramatik. Jeho další přeložené hry: Děvčata z Brook Valley, Hrst ohně, Pozor, jaguár! **sd**

[317]

Nash, N. Richard

HRST OHNĚ

(Handful of Fire, 1958)

Hra o třech dějstvích. Přeložil Bedřich Becher. 14 m, 6 ž. kompars. Simultánní scéna. Doba: současná.

Pouličního fotografa Pepého, který shání zákazníky před hernou Manuela Galinda, nejbohatšího muže ve městě, přepadnou Manuelovi pistolníci, zabijí mu osla, rozbijí aparát a nechají ho sebrat policií. Když se Pepé vrátí z vězení, jde k Manuelovi a žádá ho o práci — chce se stát gauzerem, aby měl peníze, protože když byl poctivý, neměl ani vinderu. Manuel ho podrobí zkoušce, při níž ho jeho pistolníci zbijí a vyhodí. Pepého se ujme Manuela milénka Marie, prostá venkovská dívka, která touží po obyčejné lásce a prostém rodinném životě. Manuela nemiluje a to je právě to, co k ní Manuela nejvíce poutá. Pepé a Marie se do sebe

zamilují. Manuel chce Pepého ze žárlivosti zabít a tak se Marie k němu vrací, aby Pepému zachránila život. Manuel však stejně nedrží slovo. Pistolníci přivedou Pepého k Manuelovi a ten mu nabídne práci — má převést skupinu Mexikánců přes hranice do USA. Dá mu dokonce svou zbraň, ale pistole je nabitá slepými náboji a oba pistolníci mají za úkol se ho cestou zbavit. Pepé se však z léčky dostane a vrátí se. A tak mu Manuel, který si chce stůj co stůj zachovat Marii pro sebe, řekne, jak to mezi ním a Marií je. Pepé je hluboce raněn, uteče a uchýlí se do nevěstince, který vede Američanka Sylvie, bývalá Manuelova milénka, jež ho stále beznadějně miluje a Marii nenávidí, protože jí Manuela vzala. Marie přijde do nevěstince za Pepém a zoufalý Pepé se k ní začne chovat jako k děvce a na místě ji znásilní. Pak odejde. Marie zůstane v nevěstinci a když tam přijde Manuel, Sylvie mu ji nabídne jako jednu ze svých zaměstnankyň. To je konec Manuelovy lásky a opět se vrací k Sylvii. Marie se uchyluje na ulici, kde se prodává. Tam ji najde Pepé a odvádí ji, protože se přese všechno nepřestali milovat. **Šd**

[318]

Neff, Vladimír

SOUSED

Hra o jednom dějství. Vydal A. Neubert Praha, 1941. 4 m, 1 ž. Výprava: chudě zařízená místnost domovníka.

U starého bručivého, ale v jádru dobráckého domovníka Týce se večer sejde několik obyvatel domu. První přichází chiromat Nyklíček, bývalý závodník na kolečkových bruslích, který se nyní živí hádáním z ruky. Přišel si vypůjčit od domovníka zimmník, protože venku je zima a jeho garderoba je velmi chudá. Druhý

přichází hadrář Balichar, majitel dvoukolového vozíku, s nímž provozuje své řemeslo. Pro zahřátí přináší láhev rumu. Třetí se objeví pomatená Liška, která už dvanáct let čeká na svého snoubence a marně mu chodí každý den naproti na nádraží, protože nechce uvěřit, že přišel při železničním neštěstí o život. Nakonec přichází promrzlý slepý žebřák Kavan, jehož jediným majetkem je flašinet. Měl kdysi ženu, ale ta mu umřela, měl opičku, ale ta pošla, a tak žije sám jako nejubožejší z ubohých. Ale utěšuje se stále vědomím, že vedle něho bydlí soused, který celé noci pronaříká bolestí a je na tom tedy ještě hůř. Ale ostatní se mu vysmějí, protože vedle Kavana nikdo nebydlí a ono sténání je vlastně skřípotem větrné korouhvičky, která je na střeše právě nad Kavanovým mansardním pokojkem. Kavan je zdrcen touto skutečností, protože přišel o iluzi, která mu pomáhala snášet bídný život. A v této chvíli podá pomocnou ruku Kavanovi pomatená Liška, která mu nabídne, že mu bude pomáhat. Kavan přijímá.

Vladimír Neff (1909), český spisovatel a dramatik. Hry: První nálet, Pokušitel. **dr**

[319]

Neruda, Jan

PRODANÁ LÁSKA

(1859)

Veselohra v jednom jednání. Vydal J. Bačkovský 1928. 4 m, 2 ž. výprava: kout zahrady s besídkou.

Dva studenti, Veverka a Kurka, cestou na prázdniny se zastavili u Veverkovy známé Marie, dcery hospodářského ředitele Muška. Marie je velmi romantická dívka, která Veverku vyznaménává svou přízní, protože jí namluvil, že je básník. Ale Veverkovi už jde Ma-

Scéna J. Zapletala k plzeňské inscenaci Čechovova Racka

pečně cítím, jak by to právě této inscenaci dovedlo pomoci.

A jsme u toho nejlepšího, co nám letos Hronov po scénografické stránce dal. U hrušovského **Pana Puntily**. Tady výtvarník skutečně tvořil. Základní konstrukci scény přivedla na svět invence. Použití materiálu, stylotvorný detail. Využití fotografie. A že byla fotografie jen jakousi ilustrací a sotva významově postižitelná? (Viz Zpravodaj.) To přece ne. Kdo jenom trochu umí číst, dá mi za pravdu. Atgetova fotografie flašinetáře, snad první sociální fotografie vůbec, provází celou hru. A ostatní se s jednotlivými obrazy mění. Ale jak, a co je prezentováno! Kolik někdy až sžíravé satiry právě ve fotografiích odezní. Skutečně citlivě voleno s jasným záměrem. Nebo vezměme onen prostý fakt: auto na scéně. Pro značnou část ochotnických výtvarníků naprosto neřešitelný problém. Podání Saši Rychetského nemohu nazvat jinak než zážitek. Vyjde z detailu, zestylizuje, ale jak! Nad ním fotografie čápa (známe ji z „Fotografie“), a rázem sugeruje, nebojme se to tak nazvat, racionalizující atmosféru. A tak bychom mohli pokračovat dál a dál. Až na nepatrné maličkosti nenajdete ve scéně k Puntilovi porušení stylu, který je z hlediska sedmdesátých let, dle mého názoru, Brechtovi zcela adekvátní.

Měšťáci souboru ze Znojma ve mně zanechali podivnou směsici závanů poloprofese. Scéna prozrazuje zkušeného výtvarníka s minimálními nároky na vlastní tvorbu, jako by první nápad stačil. Prostor na scéně nelze nazvat jinak než omylem. Podtržená kulisovitost čelní stěny, která trčí k provazišti, členěna jsouc nesčetnými dveřmi,

nám přivádí herce stereotypně z ánfasu. Každá plocha i detail je pojednána co nejvěrohodněji barvami. Se světlem se často pracuje, ale ne příliš dobře. Nechtěl bych křivdit, to ne, ale v takovém interiéru nelze snad ani jevištně bydlet.

Hodinový hoteliér byl ve scéně jistě horší. Byl. Ale abych se přiznal, ani mi to příliš nevadilo. Snad bych se jenom zeptal pana Doležala, jestli jim ty rybky v akváriu náhodou neobživly? A jestli budete ještě reprízovat Hoteliéra, zahodte ty kulisové stojky a hrajte to jen tak, u kamen a na posteli!

U **Racka** souborů z Plzně platí totéž, co u Měšťáků. Dobré Marovičovo řešení půdorysu dostává ve výpravě J. Zapletala jen a jen snahu po líbivosti na hranici vkusu.

Furianti z Nymburka. Rozevře se hlavní opona a my vidíme jakousi revuálku v národních barvách. Výborný nápad pro zahájení komedie. Škoda, že scéna, která je za zvednutím se barevnými fanglemi, nepokračuje v intencích prvotní nápaditosti. To, co jsem napsal v úvodu, že interiéry bývají souborům bytostně bližší, o Nymburských neplatí. Rozhodně u nich je tomu naopak. Vždyť jejich interiéry jakoby z oka vypadnul interiéru, ve kterém se před třemi dny zabydlel Hodinový hoteliér, jenom nábytek je jiný. Tyto prostory jsou zřejmě u našich inscenací nevyhnutelné.

Pan doktor Císař končil závěrečné hodnocení letošního Hronova: „Král je mrtev, ať žije král!“ Poprosme osud, ať je scénografie k příštím králům štědrější.

ING. ARCH. JAN PAVLÍČEK

MARTÍNEK 20

A. N. OSTROVSKIJ — část druhá

Síly „říše temna“ v pravém smyslu toho slova drtí veškeré úsilí, jak se vymanit z vlivu Kabanové a Dikého, a nacházejí množství pomocníků a zprostředkovatelů, realizujících nebo násobících tento vliv temných sil. Negramotná a ziskuchtivá Fjokluša, která se přizívuje pomocí pambičkářství, náboženského pokrytectví, poměrně lehko oklame Glašu — a stejně tak Dikoj udržuje v závislém postavení Borise. Povrchní výklad Borise, synovce Dikého, mohl by jej chápat jako mátožnou postavu, opak je však skutečností. Jde o člověka, který se příliš soustředil na představu dědictví, které určuje jeho otrockou podřízenost Dikému. Zbavilo jej nejen samostatného rozhodování, ale také mravně narušilo [z těchto důvodů nemůže začít nový život s Kateřinou, skoncovat s Dikým, a tedy i s nadějí na dědictví]. Zjednodušený výklad by analogicky mohl považovat Váňu Kudrjaše za veselého prostáčka, pouhého vtípalka. A přece Kudrjaš neschvaluje jednání Dikého. Ne protestuje sice nějak okázale, ale dovede uplatnit citové výhrady. V jeho slovech zaznívají vzdálené ohlasy pověstné povolžské „volnicy“, kozáckých svobodných obcí, kde se žilo a dýchalo jinak než v kupeckých domech. Jeho životní osudy zůstávají nejasné: snad poputuje z města do města, změní nejednou zaměstnání, aby se nakonec pustil do běžného podnikání. Možná, že se vrátí spolu s Varvarou a stane se příručím u Kabanové, snad i jejím dědicem, spolu s Tichonem, neschopným vést obchod... Povrchní podání by vložilo postavu Tichona jako prostoduchého, naivního člověka bez vlastní vůle, zatímco jde o skromného kupeckého synka, zlomeného despotismem Kabanové natolik, že nemůže zaujímat odlišné stanovisko. Není hloupý, jen se stáhl do sebe, nechce se a nemůže se pustit do zápasu. Jen mechanicky, tiše odpovídá, nabádá neustále k rozvaze, k pokoře. Zmučen neustálými výčitkami, rozkazy a výbuchy hněvu své matky, Kabanové, hledá útěchu v alkoholu. Opravdově miluje Kateřinu, ale nemůže napřímít zlomenou povahu, neschopnou zastat se Kateřiny. Ve srovnání se sestrou Varvarou vyniká nejen Tichonova nerozhodnost a slabost, ale také despotické vlastnosti Kabanové; Varvařina energičnost, smysl pro vtipný postřeh, rozumová převaha se v domácím prostředí nemohou prosadit, i když nejednou vzdáleně připomínají některé vlastnosti rázné paní domu. Varvara se řídí převážně pudovými instinkty, v jádru cynickým životním praktikacismem v duchu zásady „dělej si, co chceš, ale nikdo se o tom nesmí dovědět“. Domácí prostředí značně podpořilo amorální sklony, jednoduchou hrubost až primitivnost.

Galerie postav „Bouře“, mezi nimiž nacházíme nejen despotické kupce typu Dikého a Kabanové, ale bohatě odlišný svět příbuzných, dětí, podřízených, v podstatě dokumentující vliv životního prostředí a hmotné závislosti, dává možnost neustálé konfrontace s ústřední postavou díla, s Kateřinou. Postavou vzácně odlišnou, poetickou bytostí, vyrostlou v odlišném prostředí a neschopnou se přizpůsobit odlišným okolnostem v domě Kabanových. Žila jako volný pták v nekonečných stepích kolem Volhy, nepoznala těžkou práci z donucení a za neustálého pobízení. Její charakterové vlastnosti utvářela příroda, která jí vdechla touhu po harmonickém životě, pevné mravní zásady, otevřenost a čestnost, bezprostřední vztah k lidem. Práce je pro ni rozkoší a nemůže se smířit s každodenní fyzickou otročinou, která ji odvádí od vyšívání a takřka umělečtějších zájmů. Náboženské zabarvení Kateřininých názorů nelze popírat, tvoří součást dobové atmosféry, jak ji ovlivňují liturgické představy,

víra v posmrtný život, hrůza z pekelných útrap aj. Kateřinu provdali ještě mladičkou, nepoznala vůbec lásku, rodiče viděli v sňatku s tichým kupeckým synkem množství výhod. Nemůže však dýchat v atmosféře kupeckého domu, střetají se vzájemně neslučitelné životní koncepce a návyky. Mezi snachou a tchyní nemůže nastoupit shoda a porozumění, navíc Kateřinu postupně odpuzuje Tichonova nerozhodnost, a tak ho více lituje, než opravdově miluje. Bouřlivácký Boris odpovídá jejím dřívějším představám, připomíná jí svobodnější způsob života. Láska je pro ni životní nutností, sama se neustále přesvědčuje, že má právo milovat. A v tomto rozhodnutí se spojuje protest, nesouhlas s rodinnými poměry i výraz hrozných pochybností, daný náboženskou vírou. Boris je však více vymyšlená nutnost, vykonstruované řešení, z jeho strany se Kateřina nedočká opravdového porozumění ani podpory. Osamocena stává se obětí náboženských obav, hlásí se morální zábrany. Nemůže trvale klatat vlastního manžela, to se protíví její otevřené a čestné povaze. Vědomí, že se dopustila hříchu, stupňuje její mravní utrpení, a nakonec spolu s náboženskými představami vede ji k veřejnému přiznání viny, k drastickému pokání. Boris ji nemůže pomoci, zůstává nadále závislý na Dikém v očekávání dědictví; Tichon je příliš nerozhodný a bezmocný, a tak osamocená Kateřina sama rozhodne o svém osudu. Její sebevražda přerůstá ve strašný protest, zoufalý čin nesouhlasu se vším, co spoutalo její život a rozdrtilo sny o lásce, rovnoprávnosti, radostné práci...

Umělecká specifičnost „Bouře“ dokumentuje přednosti záliby A. N. Ostrovského v bohatě odlišných individuálních typech, které autor přesněji zasadil do kompoziční stavby díla. Ostře vyhraněný sociální konflikt, promítnutý do všech motivů, vytvořil pevný svorník. Ohlasy dobového neoromantismu, postupně se objevující postupy na samém rozhraní symbolismu, přinesly možnost znásobit tajuplnou atmosféru opuštěného kláštera, aby zjednotily některé postavy do polohy jednostranného názoru (pološilena hraběnka, podivínský samouk Kuligin). Nenávistný postoj autorův současně umožnil satirickou nadsázku, takřka hyperbolické vidění negativních stránek Dikého, Kabanové a Fjokluše. Rozhodující však zůstala snaha o maximálně věrohodnou, vnitřní, psychologicky odstíněnou charakteristiku, které programově slouží poznámkový aparát (krátké scénické poznámky, soustředěné na nuance citových stavů), obrazná jména a přijmení postav (Dikoj — tzn. divoký, Kabanová — svině, Tichon — tichý, Varvara — hrubá, krutá, Kateřina — vždy čistá).

„Bouře“ vyvolala nečekaný ohlas v dobové kritice, pro konzervativní kruhy zůstala nepřijatelná sociální problematika, žánr dramatu s vyhraněnými rysy sociální tragédie. Z těchto pozic nutno chápat volání po zmírnění aktivních rysů hlavní hrdinky, která se zdála příliš cílevědomá a nepravděpodobná v atmosféře šedesátých let. Někteří kritikové požadovali umírněnější postoj, snahu autora ztlumit dobové rozpory a přenášet na scénu především „rozumné pracující občany, kteří s láskou plní občanské povinnosti“ [Pisarevova stať „Motivy ruského dramatu“, 1864]. Další rozpracovávali stanoviska výlučně psychologická a dokazovali, že tragédie hlavní postavy nemá širší pozadí a souvisí jedině s jejími povahovými sklony, předurčeností k hříchu (Dostojevského stať „Bouře“, 1860). Tedy výklad v duchu pojetí neodvratného mravního prohřešku, zločinu a následujícího trestu. Téma rozpadu a morálního krachu patriarchálního Ruska zůstalo nesrozumitelné nejen liberální části kritiky, ale pochopitelně vyvolalo bouři nesouhlasu konzervativních kruhů. Taktické ohledy však podnítily odlišný způsob argumentace a vlastní příčiny nesouhlasu zůstaly utajeny. Do popředí nebyl stavěn ideový nesouhlas, ale spíše snaha o odlišný, do značné míry zkreslený výklad, posun k náboženskému podání, akcent na mystické stránky, neúměrně násobené a zveličované. V tomto kontextu dobových stanovisek nutno ocenit podíl kritiky revolučních demokratů, především Dobroľubovovy analytické studie, věcně objektivní a neskrývajcí peripetie ve vývoji

společenských názorů i umělecké metody A. N. Ostrovského.

Dobroljubov hledal v „Bouři“ reálné symptomy ruské skutečnosti, pátral, nakolik se tu „objevily skutečné požadavky života“ pro většinu současníků ještě utajené a stěží rozeznatelné; nokusil se zde analyzovat typické ruské stránky národní mentality, zakotvené nikoliv ve vnějších příznacích a etnografických přídavicích, ale opravdové národní vlastnosti. Rysy, které formovala mnohознаčná realita, sociální faktory i subjektivní citové předpoklady. Proto Dobroljubov nehledal těžiště díla v popisu kupeckého prostředí se všemi doprovodnými zrůdnostmi, ale v realistickém pohledu na sociální pozadí tragických příběhů, mravního nátlaku, deprese i zoufalých činů. Hledal v „Bouři“ výraz sociálního protestu, blízký revolučním požadavkům raznočinské inteligence, aby současně vyvracel jednostranně psychologické nebo mystické podání díla, které se zakotvilo později v divadelní praxi (Dobroljubovova stať „Paprasek světla v říši temna“, 1860).

Vyznění díla oslabilo zásahy carské cenzury, které potlačily například Kuliginovy repliky o „vlčích zákonech“, zjemnily drastičnost vztahů mezi Kabanichou a Kateřinou, oslabilo scény s položenou hraběnkou i výjevy Fjoklušina náboženského pokrytectví. Divadelní nastudování zvýraznila mystickou atmosféru a sociální charakteristiku zploštila do jednoznačných schémat (1859 — nastudování Malého divadla, v roli Kateřiny Nikulinová-Savická; 1859 — inscenace Alexandrinského divadla, Kateřina — Snětkovová).

Znáčná důslednost A. N. Ostrovského, systematický výklad specifického pojetí dramatického díla, neseného v intencích společenského postupu a zachovávacího stěžejní zásady kritického realismu, přinesly postupně výsledek a promítly se do divadelní praxe Malého divadla (nastudování „Bouře“ v roce 1863 — v roli Kateřiny Fedotovová; inscenace v roce 1873 — Kateřina — Jeremolovová aj.). Vlna neoromantického repertoáru přitlumila sociální stránky díla a posunula je směrem k melodramatickému příběhu, odehrávajícímu se ve dvou polohách: v lyrickém ovzduší povolžských dálek a v mystické atmosféře patriarchálního domu, kde se zastavil čas a nadále tu existovaly feudální poměry s doprovodným nádechem hluboké nábožnosti.

Z dosavadního výkladu „Bouře“ lze odvodit jisté poučení v tom smyslu, že režijní výklad nemůže sledovat pouze jednu ze stěžejních linií, aby například vyzvedl svobodomyšlné úsilí Kateřiny a Borise, aniž by je zasadil do nezbytné závislosti na celkové atmosféře. Jednostranný důraz na prostředí „říše temna“ vedl obvykle k výkladu díla jako drastického obrazu nelidských poměrů, v nichž Kateřinin zápas byl předurčen k neúspěchu. Naopak, akcentování Kateřinina zápasu, vneseného mimo dobový rámec, muselo zjednodušit dějovou zápletku, kde jakékoliv zlehčení nebo parodování „říše temna“ je více než nemístné. K těmto postřehům nás vede modernistický výklad „Bouře“ ve Ferdinandovově experimentálním divadle (1922), nastudování v Tairovově Komorním divadle (1924) i režijní výklad V. I. Němiroviče-Dančenka na mchatovské scéně (1934), podobně jako režie K. Palouše v Realistickém divadle (1951), jedno z nejpozoruhodnějších představení ruského klasického repertoáru na pražské scéně.

V třetí etapě dramatického díla A. N. Ostrovského, která nastoupila po napsání „Bouře“, zvýraznila se v rozmezí 1870—1883 linie komediálního repertoáru s mnohem důslednějším důrazem na sociální motivy a vyhranil se autorův sympatizující vztah k bohatě diferencovanému světu prostých lidí. Humanistický patos posílil současně autorův záporný pohled na svět statkářského a kupeckého tmařství, vnesl do jeho díla výraznější komediální nadsázku, blížíci se nejednou groteskním rysům, jak dokumentuje nejen „Horoucí srdce“ (1868), ale také komedie „I chytrák se spálí“ (1868), „Les“ (1870), „Vlci a ovce“ (1875). Zájem o lidový folklór společně s ohlasy zvolna uzrávajícího symbolistického proudu podílel se

na zrodu „Sněhurky“ (1873), kouzelného dílka, střídajícího úsměvnou polohu báchorek s dramatičtějšími výjevy nejrůznějších zvyků. Polohu, která odpovídala uměleckému zaměření A. N. Ostrovského, jeho zjevně optimistickému pohledu na svět, kde dovedl s jemným humorem a zjevným sympatizujícím zaujetím sledovat životní slabosti postavíček v jejich zápase o trochu štěstí, lásky a vhodnější postavení („Nemá kocour pořad posvícení“, 1871; „Pravda je dobrá, ale štěstí lepší“, 1876).

Ostrovského umělecké zaměření nevylučovalo, dokonce předpokládalo nutnost životního kompromisu, neodmítalo melodramatické řešení sociálního konfliktu. Zavádělo autora nejednou k selankovitému podání dramatických příběhů z kupeckého prostředí; dobové podmínky jej stále vracely k původnímu konfliktu a rozšiřovaly jeho hranice nejednou proti vlastnímu autorovu záměru. Tradiční rodinný syžet přerůstal komorní prostředí, melodramatické téma milostného bloudění chudého příručího a bohaté kupecké dcery, majetného starce a přitažlivé ženské krásy, oslnivého talentu venkovské primadony a hnusných zájmů přizemních obdivovatelů... vtahovalo do sebe stále výraznější sociální stránky a nezřídka se kontrastního srovnání obou světů, kde morální přehra nestála na straně mocných a majetných. „Pozdní láska“ (1873), „Poslední oběť“ (1877), „Bez věna“ (1878), „Talenty a cititelé“ (1881), „Viníci bez viny“ (1883) uzavírají dílo A. N. Ostrovského, které nelze vykládat jako monotematické a umělecky jednoznačné. Zájem o životní problematiku neznamenal ještě konečné a standardní řešení v poloze jediného dramatického žánru. Ostrovskij se neuzavíral vlivu neoromantického a melodramatického repertoáru, dovedl se vyrovnat s nastupujícími symptomy symbolismu a jeho poslední drama („Není z tohoto světa“, 1884) směřuje k čechovovskému výkladu neurastenického statkářského světa, žijícího se zavřenými očima bez ohledu na rozpadající se statky, odchody a zrady příbuzných...

Ostrovskij dával vždy přednost uměleckému řešení, které odpovídalo zájmům díla a jeho tematickému zaměření. Psal sice komedie, dramata, historické hry, obrázky ze života, tragédie i dramatické pohádky, ovšem v jádru zůstával věrný chronologickému postupu ve vývoji zápletky, zásadně neodděloval mechanicky komické i tragické stránky. Přikláněl se k postupnému objasnění bohatě rozvedeného dramatického konfliktu, uváděl diváka nejprve do příšeří lesa, kde se jen rýsovaly mohutné stromy a vše se zdálo tajemné a velebné, aby sám divák mohl rozeznat, nakolik je podobná představa nadnesená a nereálná. Proto má své oprávnění rozvleklá expozice v komedii „Les“, stejně jako melodramatický závěr hry „Viníci bez viny“. Ostrovskij psal „hry života“ (jak je označil Dobroljubov), kde se zákonitě musely propojit sociálně kritické tóny s polohami sentimentálními a popisnými. Proto nehledal maximálně hutný tvar dramatické kompoziční výstavby a spokojoval se s proudem, s mnohem pozvolnějším rytmem, který ve srovnání s Puškinovými „Malými tragédiemi“ může působit až dojmem nekázně, nadměrné uvolněnosti. Těžiště hledal v charakteristice postavy jako dramatického typu a vytvořil rozsáhlou galerii dobových kupeckých despotů (Achov, Bolšov, Chlynov), kapitalistických dravců (Berkutov, Paratov), ale i „stínů minulosti“, degenerovaného dvořanstva (Murzaveckij, Gurmyžská), úřednické byrokracie, vychytralých podlízavců i korupčníků (Jusov, Bělogubov). Galerii postav prostých lidí z řad raznočinské inteligence, zchudlých aristokratů, studentů, kupeckých příručí, herců (Žadov, Meluzov), poznamenaných zápasem o životní příležitost. Půvab podobných postav nehledáme jen v Ostrovského schopnosti vyhmátnout charakterové rysy, které literární problematika ponechávala stranou, zajímat se o životní tematiku v maximální možné šíři, ale v jejich jazykové charakteristice.

(Dokončení této lekce
v únorovém čísle příštího ročníku.)

J. Edlis: Kdež jest, Abele, bratr tvůř? Soubor DK Radnice

DIVADELNÍ PŘEHLÍDKA ZÁPADOČESKÉHO KRAJE

Mariánské Lázně jsou prý na podzim nejhezčí. Asi to bude pravda: co je letní pestrost květinových záhonů proti ohňostroji barev, kterými hýří parky a zalesněné stráně kolem právě na podzim! Západočeští ochotníci měli štěstí; město, zbarvené do strakata, zářilo v podzimním slunci naplno a slunečné babí léto vytáhlo ven i filmaře, kteří rozbílili „nádobí“ a natáčeli exteriéry k Dostojevského Hráči.

Začátkem října nepůsobí Mariánské Lázně ještě posezonním dojmem. Lázeňské domy i rekreační střediska ROH jsou plně obsazena. Letní kulturní sezóna, jejímž zlatým hřebem zde bývá mezinárodní Chopinův festival, je u konce, zimní, která se každoročně zdobí nejzvučnějšími jmény divadelního světa, ještě nezačala. A do tohoto náročného lázeňského prostředí vpadla až troufale letošní krajská přehlídka divadelních amatérů, provázená starostmi pořadatelů o zájem lázeňského publika. Městský národní výbor poskytl zástitu, kulturní a spo-

lečenské středisko profesionálně fungující aparát spolehlivých pracovníků a divadlo, kterému nechybí jevištní vybavení ani příjemná atmosféra útulného kulturního stánku. (Jen zasvěcení vědí, že přestavba hlediště je už víc než nutná!)

Hlavní problém, který muselo krajské kulturní středisko jako garant přehlídky řešit, byl tedy v podstatě dvojí: vybrat v Západočeském kraji z nepříliš bohaté žně inscenací takové, které by snesly měřítko mariánskolázeňského obecnstva, a přilákat na přehlídková představení diváky, kteří v mnohých případech ochotnické divadlo znají jen z vyprávění a neoplývají důvěrou k produktům amatérského snažení.

Příběh nikoli biblický

Divadelní soubor Domu kultury v Radnicích zahájil přehlídku šesti inscenací hrou Juliuse Edlise **Kdež jest, Abele, bratr tvůř?** Hra svou podobou spíše rozhlasová či televizní než divadel-

ní přitáhla pozornost souboru dříve, než ji uvedla kterákoli z profesionálních scén. Radniční kousli do tvrdého oříšku, ale přes všechna rizika ideová závažnost hry (problém viny, odpuštění a odplaty) stála za to, aby režisér Rudolf Šimice podstoupil zápas o její zdívalnění především tvůrčím přístupem ke zpracování textu. Souboru se vyplatilo, že nehledal mnoho vnějších prostředků a soustředil se na sevřenou vnitřní výrazovou stránku inscenace. Tou také zaujal diváky i přes určitou statičnost představení a potvrdil tradici radnických ochotníků: dělat divadlo, kterým chceme svým divákům něco říci.

Z Hronova do Mariánských Lázní

„přeletěl“ Čechovův **Racek** v podání Spojených divadelních souborů v Plzni. Plzeňáci byli vlastně — i když ve svém kraji — hosty přehlídky, protože statutární město Plzeň je v kraji samostatnou složkou, na roveň kraji postavenou. Představení, které hostil le-

tošní Hronov, neslo pečet zkušenosti z četných repríz a — snad i únavy z nich. Prověřeno hronovským výběrem, znamenalo přínos i pro krajskou přehlídku.

Dárek k desátým narozeninám

sám sobě připravil divadelní soubor D 3 z Karlových Varů, který uvedl na přehlídce komedii R. Lawlera **Léto sedmnácté panenky**. Režisér Miloš Honsa pracoval na inscenaci nejen se zkušenými herci, ale i s úplnými nováčky. Podařilo se mu sladit tyto nerovné síly do živého, propracovaného tvaru, který vzbudil mezi diváky značný chlas. Kromě hereckých výkonů lze jako hlavní úspěch inscenace označit režijní vedení stěžejních scén, které nepostrádaly napětí, a samostatnou práci na návrhu scény, jehož autorem byl režisér.

O nápravě jednoho lotra

si zahrály děti ze souboru při Domě kultury v Horním Slavkově, které v režii Jiřiny Lavičkové uvedly veselohru St. Tvarůžka a Zd. Snížka o statečných hračkách a ukrutném loupežníkovi **Lotras Buriburda**. Líbily se dětem z mariánských škol. Jinak toto představení znovu potvrdilo známé problémy dětského divadla: nedostatek dobrých her, kde mohou hrát děti (a kde je možno jich zaměstnat co nejvíce), a obtíže s odrůstáním malých členů, kteří jak „rozum berou“, jsou postupně svazováni četnými zábrannami a místo toho, aby si hrály, začínou text odřikávat. To však zajisté nic neubírá na záslužnosti práce jejich vedoucích, která věnuje dětem vlastně všechn svůj čas.

Skvrny na slunci a Brouk v hlavě

jsou tituly her uvedených na závěr přehlídky dvěma soubory, které mají leccos společného. Divadelní soubor kulturního a společenského střediska ve Františkových Lázních a Divadlo lidové tvorby z Mariánských Lázní mají nejen obdobného zřizovatele, ale i obdobné podmínky práce: vzhledem k obměňování lázeňských hostů mohou mnohokrát reprízovat svá představení na domácí scéně. Lázeňský charakter jejich působitě ovlivňuje i jejich repertoár.

Františkolázeňský režisér Jiří Cíngroš shromáždil pro inscenaci Laholových **Skvrn na slunci** skupinu inteligentních mladých lidí, kteří vládou dobře kulturou řeči i pohybu. Komorní představení se značným nábojem potřebné gradace ukázalo, že kolektiv — snad proto, že je nepočtený — je sladěn a pracuje s velkým elánem.

Feydeauova fraška **Brouk v hlavě** už pobavila naše diváky v biografech i poměrně nedávno v převzatém představení z Vinohrad na obrazovkách televize. Touha po uvolňujícím smíchu však opět zaplnila divadlo a návštěvníci neodcházeli zklamáni. Jan Hahn zvládl režii této čiperné frašky ve vět-

M. Rendlová a J. Hnilička (D3 Karlovy Vary) ve hře R. Lawlera **Léto sedmnácté panenky**

Děti z Horního Slavkova uvádějí pohádku **Lotras Buriburda**

Feydeauova fraška Brouk v hlavě v provedení souboru z Mariánských Lázní

šině případů s potřebným fortem, opíraje se právem o herecký temperament bratří Zímů. Hrál se na účelné a stylově čisté scéně.

Vavříny pro všechny

Krajská přehlídka amatérských divadelních souborů v Mariánských Lázních byla nesoutěžní; vavřínem pro hrající soubory byla již sama účast na přehlídce. Cenu MěstNV získal divadelní soubor Domu kultury v Radnicích za objevnou a tvůrčí dramaturgickou práci při výběru a nastudování ideově závažné hry sovětského autora. Dále byly uděleny ceny za herecké výkony **Marii Honsové**, člence Divadelního studia D3 Karlovy Vary za roli Emmy Leechové ve hře Léto sedmnácté panenky, **Vlastimilu Valentovi**, členu divadelního souboru KaSS Františkovy Lázně, za roli Gregora ve hře Skvrny na slunci, **Otakaru Zímo-**

vi a **Karlovi Zímovi** z Divadla lidové tvorby v Mariánských Lázních za role Viktora Emanuela a Filipa Champsboisy ve frašce Brouk v hlavě. Na závěrečném aktivu byly dále odevzdány diplomy vesnickým souborům z Poděžovic, Újezda u Radnic a Holoubkova za účast v soutěži vesnických souborů. Aktiv byl doplněn seminářem o dramaturgii amatérských souborů, který vedla Valerie Sochorovská.

Přehlídka v Mariánských Lázních navázala po dvouleté přestávce na sérii krajských divadelních dnů, které byly pořádány od roku 1963 v Klatovech, Mariánských Lázních a Ostrově n/Ohří. Za její největší přínos lze považovat obnovení kontinuity, i když kolem každoročního pořádání existuje řada otazníků. Ziskem se stala jistě i řada navázaných kontaktů, které mohou budoucí práci souborů prospět.

Dr. MIROSLAVA RUZHOVÁ

M. Honsová v roli Emmy Leechové v Léte sedmnácté panenky

Soubor KaSS Františkovy Lázně hraje Laholovy Skvrny na slunci

ŠTAFETA PŘÁTELSTVÍ

Členové Dětského divadelního souboru ZDS
v Dolní Rožince plní úkoly Štafety:

[NEOBYČEJNÉ PRÁZDNINY

(Povídka na pokračování, část osmá)

„Musíme se odtud co nejdříve dostat!“

Plaše se začali kolem sebe rozhlížet. Z tmavého stropu visely pavučiny a vrstva prachu ležela i na starém rozbitém nábytku. „Koukněte“, zašeptala Míla a ukázala na čistou plechovou konvičku na stole. Se zatajeným dechem pozorovali Karla, který opatrně zdvihl víčko a podíval se dovnitř.

Musím se přiznat, že jsem očekávala, že se dnes již dozvíme, kam naši malí hrdinové zabloudili. Děti z Rožinky náš příběh zahrály trochu do autu a tak si musíme na vysvětlení zřejmě ještě počkat. Doufám, že nás další autoři už nebudou déle napínat.

Úkol druhý:

Děti z Rožinky měly dokončit příběh „Záhada zimního podvečera“. Byl to příběh náramně napínavý — téměř detektivní, paní Vyskočilová tušila zločin... Jenže děti z Rožinky se na celou věc dívaly jinak a dokončily „Záhadu“ takto:

Paní Vyskočilová vešla a uviděla pana Kalinu ležet na zemi a šmátrat rukama pod skříní. „Mám ho“, zafuněl pan Kalina spokojeně a s úsměvem ukazoval paní Vyskočilové chyceného kapra.

Co se odehrávalo v bytě před příchodem pana Kaliny?

Dědeček paní Kalinové přinesl Kalinům na vánoce kapra a chtěl ho hned zabít. Když se rozmáchl paličkou na maso, kapr sebou mrskl a dědeček uhořel do prkénka. To se vymrštilo a udeřilo ho do hlavy. Paní Kalinová se pokoušela omráčeného dědečka dopravit na gauč. Pak mu dala na hlavu mokrý ručník. Úplně vyčerpaná usedla a na kapra zapomněla. Když vešel pan Kalina do předsíně, uklouzl na ležícím kaprovi a leknutím vykřikl. Potom se snažil kapra chytit.

Tolik děti z Rožinky. A nyní pro srovnání závěr, který napsali autoři úvodního textu. Podle nich se celá příhoda rozvíjela takto:

Když otevřela domovnice dveře do předsíně, první, čeho si všimla, byla kaluž, která vytékala zpode dveří pokoje. To už bylo na ni trochu mnoho. Zatmělo se jí před očima a skácela se na zem.

Ze mdlob se probírala v měkkém křesle, nad ní se skláněl nájemník a podával jí sklenici vody.

„Vás... vás nezavraždili?“ vykřikla zmateně.

„Ne, to jenom kluci...“

„Co, kluky zavraždili?“

„Ale ne, kluci hráli.“

Když se domovnice trochu uklidnila, vyslechla, co se vlastně stalo.

K malému Frantíkovi přišel na návštěvu kamarád. Honili se spolu po pokoji a dováděli, když tu náhle Frantík vrazil do stolku s akváriem. Zděšeně vykřikl a chtěl stolek zachytit. Ale už bylo pozdě. Akvárium spadlo na zem, rozbilo se a voda se vylila. Chlapci rychle odtáhli koberec — byl pořádně těžký —, potom vzali hadr a snažili se podlahu vysušit. Mokrý hadr vymáchali v koupelně. A tu náhle cvakly dveře a vešel tatínek. Frantík leknutím vykřikl. Chtěl tatínkovi

Skumafor: Nebezpečná hra

vysvětlit, co se stalo, ale ten ho ohnul přes kolen a udělal mu menší tělesné pokárání.

„No a to je všechno“, končí své vyprávění Frantíkův otec.

Začátek příběhu — pokud si ho nepamatujete — najdete v minulém čísle. Děkujeme autorům obou závěrů, že nechali pode dveřmi, místo kaluže krve vytékat pouze čistou vodu a že se v obou případech staly jedinými oběťmi ryby. Takže si přece jen byla obě řešení podobná.

Nyní už asi očekáváte vyprávění dětí z Rožinky o vlastním souboru. Máme tu ale ještě malý dluh z minula a tak dáme Rožince slovo až příště. Děti z Polné totiž posílají nový úkol souboru

Skumafor, kterému se nepodařilo vypátrat veselou příhodu z vodňanského pobytu J. Zeyera.

Milí přátelé ze Skumaforu,

Vaše psaníčko nás zastihlo před vypuknutím bramborové kampaně a tak se stalo, že jsme se nemohli sejít a dohodnout na novém úkolu pro vás. Až nyní. Návrhů bylo dost, zvítězil tento: Napište o tom, jak vzniklo jméno vašeho města. Může to být dialog mezi kapry z vašich vodňanských vod nebo vymyslete něco komičtějšího, ale aby to bylo o Vodňanech.

Zdar vaší práci — těšíme se na výsledek.

Vysočina zdraví Posázaví.
Za divadelní kroužek M. Sochor

KLUCI Z DOMOVA A HŮL NA ZLODĚJE

Děvčátka přišla v bílých punčocháčích, mašle ve vlasech, nažehlené šaty. Maminky je chtěly mít naparádění, když je paní učitelka vybrala k účinkování na okresním semináři. Nevěděly, že tam děti nebudou přílišně přednášet básničky, ale že se budou honit i válet na zemi. Do zahájení semináře zbývalo ještě půl hodiny a tak jsme je poslali domů, převléknout se do tepláků a triček. Kluci přišli těsně před zahájením. Všichni najednou, v turistických košíkách, s pionýrskými šátky, učesaní a vzorní. Na převlékání už nebyl čas. Ptám se jich: „Kluci, nebude vadit, když si sednete na zem a trochu si ušpiníte kalhoty? Nebude doma mazec? Bezradně se na sebe podívali a otočili se za sebe, kde seděla mladá soudružka učitelka. Zavrtěla hlavou. Všechny pět kluků s úsměvem řeklo: „Ne“. Na další domlouvání už nebylo kdy, byl čas začít.

Nejprve pár slov úvodem — jak už to obvykle bývá. Něco o tom, že divadelní představení není cíl, ale jen prostředek výchovy, že dětem nemáme nic předehrávat, ale že jim máme nechat co nejvíce volnosti pro uplatnění vlastních tvořivých nápadů, že máme vycházet z přirozené dětské hry. Upozorňuji, že hlavní chyba při přípravě divadla hraného dětmi je to, že odtrhujeme slovo od pohybu. Že nejdříve naučíme děti text tak, že si zafixují čtenářskou intonaci, a pak že dostatečně přidáme pohyb, který působí nepříroze- ně, vykonstruovaně, nevyplývá z logiky děje, je násilný. Hovořím o podchycení a využití spontánní dětské hry od samého začátku. A nyní už přišla chvíle, kdy mohu posluchače o svých slovech přesvědčit jen praktickými ukázkami přímé práce s dětmi. A protože kluci bývají vždy daleko pohotovější, méně se ostýchají a nedávají si tolik pozor, jestli jim to sluší — vybírám si nejdříve kluky. „Tak co, kluci, umíte hrát fotbal?“ začínám tím, čím si chlapce obvykle nejrychleji získám. Klukům se nikdy do recitování básniček moc nechce a přicházejí na seminář trochu otrávení a s obavami, že to bude nuda. A proto velmi vítají nečekanou příležitost trochu se vydovářet. Ale co to? Tihle chlapci se nejdříve dívají bezradně jeden na druhého a pak jen velmi nesměle říkají „ano“. „Kdo půjde do branky?“ Všichni couvají. Je to divné, kluci obvykle chtějí všichni chytat a nastane vřava jak se překřikují. Tihle se zase otáčejí k soudružce učitelce, až ta dá pokyn a jeden z chlapců jde ukázněně do pomyslné branky. Chytat neumí, kdepak — jen tak

nepřesvědčivě natáhne ruku po vystřeleném míči. S děvčaty to jen šije, nemohou se dočkat, až je zavolám. Staví sněhuláka, honí se a pak začnou dokonce „jako“ koulovat kluky. Ale ti sedí a zase se jen bezradně dívají na paní učitelku. „A to si kluci necháte líbit od holek! Když se tak na vás dívám, zdá se mi, že vám na zádech vyrůstají křídýlka a nad hlavami že máte svatozář. Asi budeme musít prohlásit děvčata za kluky a vás za holčičky, jinak to nepůjde.“ Tohle se klukům nelíbí. Pomalu se začínají osmělovat, ale pořád ještě hledají očima pomoc u své paní učitelky, jako by se vždy ptali jestli mohou, jako by byli bez vlastní vůle.

Od kolektivních etud přecházíme k navazování kontaktů s jednotlivými dětmi a přechodu k slovní improvizaci. Jeden z chlapců dostává takový námět: „Ve škole jsi rozbil okno a teď se bojíš domů, já budu jako tvoje maminka a ty se máš přiznat, co jsi provedl.“ Chlapec váhavě přichází, ale pak rovnou řekne: „Já jsem rozbil okno.“ „Jak je to možné, co jsi zase prováděl?“ „Házeli jsme si teniskou.“ Chci, aby chlapec sám přišel na to, jak věc napravit, aby navrhl, že okno zaplatí z ušetřených peněz, nebo aby našel jiné řešení. Ptám se, co bude dělat nyní, kdo má škodu, kterou způsobil, zaplatit. Chvilí mlčí a pak říká: „Nevím, nevím, však to NĚKDO zaplatí.“ Kdo je to někdo, jak to, že celou situaci cítí chlapec tak nekonkrétně?

Pak přijde první přestávka. Posílám děti ven trochu se proběhnout. Přichází za mnou soudružka učitelka: „Musím vám něco vysvětlit, ti chlapci jsou z dětského domova. Někteří nemají rodiče, o jiné se rodiče nestarají. Nejsou vůbec zvyklí na svobodné rozhodování. Celý jejich denní režim — od budíčku po večerku — je přesně organizován, o všechno se jim starají dospělí. Chybí jim rodinná výchova, prostředí. To, co po nich chcete, je pro ně něco úplně nového. Dostanou vše hotové, vždy jim někdo přesně řekne co a jak mají udělat. Nejsou zvyklí sami rozhodovat, vymýšlet.“

Pokračujeme v práci s textem. Pokud mají chlapci v ruce napsaný text, je to dobré — jsou šikovní a práce se daří. Ale když po nich chci, aby sami rozhodli, vymysleli něco — znovu je zde nejistota, bezradnost a řešení přichází vždy ze skupiny děvčat, která jsou z normálních rodin. Vědí si se vším rady, vymýšlejí, hrají si, jsou přirozená a pohotová.

Přecházím na kolektivní improvizace. Chlapci už chápou hru „jako“. Prodírají se pomyslným pralesem,

chodí v horkém písku, po ostrých kamenech, prohlížejí si okolí. A pak přijdou do kouzelného zámku, odkud si mohou přinést jedno KOUZLO. Ano tohle zkouším vždy, zajímá mne, více než kdy jindy, co si budou děti přát. Děvčata se hned hlásí. Trochu mne překvapují. Tentokrát to nejsou peněženky, které se nikdy nevyprázdní, a je zde jen jedna skříňka se šperky. Zato si přeji létající koberec a sedmimílové boty, jedna taky touží stát se neviditelnou, ale hlavně mají chuť podívat se do světa. Jedna dívka si přeje mít svého neviditelného „Hopkyrka“, který by jí napovídal. Pak se ptám prvního chlapce. „Nevím“, odpovídá. „Copak ty nemáš vůbec žádné přání, vůbec nic si nepřeješ?“ „Ne“, říká a dívá se mi přímo do očí a já mám pocit, že by hrozně rád něco řekl, ale že se ostýchá před tolika cizími lidmi. Nechce se mi věřit, že by kolektivní výchova v domově mohla zapůsobit na dětskou duši tak, že by chlapec jen pasívně přijímal to, co je, a neměl žádné sny, žádná přání, žádné touhy. To by bylo příliš kruté. Ptám se dalšího. „Chtěl bych meč, který by setnul hlavu všem nepřátelům.“ „A já bych chtěl hůl na zloděje. Kdyby mi chtěl někdo něco vzít, aby ho ta hůl zmlátila.“

Ale to už je konec semináře. Musím se s dětmi rozloučit a zdá se, že se jim nechce domů a do domova. Zdá se, že je společná hra zaujala, i když chlapci

dlouho nedovedli využít nepoznané možnosti vymýšlet si, rozhodovat, svobodně jednat.

Cesta domů autobusem trvá několik hodin a tak mám dost času přemýšlet. Poprvé jsem se takto setkala s dětmi z domova. Jak jim nahradit to, oč je připravil nemilosrdný osud — nebo nesvědění rodiče? Kde najít nové zázemí pro citový rozvoj těchto dětí? Vzpomínám na vysokou školu v Utrechtu, která se jmenuje poněkud nezvykle „Akademie pro výraz slovem a pohybem“ a odkud odcházejí absolventi nějen do normálních škol vyučovat „školní drama“, ale také do dětských léčebných zařízení a do dětských domovů, aby vyplnili volný čas dětí tvořivou hrou. Není to jen „hraní divadla“ — děti vymýšlejí texty, kostýmy, vyrábějí loutky a ve všech těchto činnostech se co nejvíce rozvíjí jejich vlastní aktivní tvořivost, fantazie, slovní i pohybová schopnost vyjádřit myšlenku, vnímat citlivě okolní svět. A jen nesměle se hlásí myšlenka, zda by budoucí vychovatelé neměli na našich pedagogických školách a fakultách mít předmět, který by je připravil pro podobnou činnost s dětmi. Aby si dokázaly přát taky něco jiného než „Hůl na zloděje“.

Neboť na počátku našeho jednání je myšlenka, přání, vytoužený cíl. Zač pak by tento život stál, kdybychom měli jen pasívně prožívat to, co samo přijde?

J. D.

MALÝ INTERVIEW

Položili jsme několik otázek režiséru divadelního studia Mikrofor z Děčína Josefu Doležalovi.

Jaký je to pocit dostat se až do Hronova?

SMÍŠENÝ. UKOJUJE OSOBNÍ JEŠITNOST A VZBUZUJE OBAVY, JAK TO DOPADNE PŘED SOUDEM NEJVYŠŠÍM.

Pro každého herce je výkon na jevišti nejen krásným zážitkem, ale i silným nervovým vypětím, obzvláště na nejvyšší přehlídce. A tedy: jak se vám v Hronově hrálo?

HRÁLO SE NÁM DOBRĚ ZEJMÉNA VE VEČERNÍM PŘEDSTAVENÍ. PŘÍSPĚLA K TOMU SNAD I SHODA OKOLNOSTÍ A REŽIM DNE, KTERÝ SLEDOVAL UVOLNĚNÍ. PO MĚNĚ ZDARILEM ODPOLEDNÍM PŘEDSTAVENÍ PŘÍSPĚLA REAKCE OBECENSTVA Z ODPOLEDNE K NALÁDE NA VEČER.

Dostal jsi cenu za režii a herecký výkon a soubor čestné uznání za účast na 41. Jiráskově Hronově. Je to nejen

pro tebe, ale i pro soubor významná událost, a to jak ve tvé divadelní činnosti, tak i v činnosti celého souboru. Můžeš nám prozradit svůj recept, jak se dostat na Hronov?

PŘEDEVŠÍM SNAŽIT SE DĚLAT DOBRÉ DIVADLO PODLE SVÝCH PŘEDSTAV. MUSÍ JÍT ZE SRDCE A NESNAŽIT SE ZALHAT. ONO TOHO NEUMĚNÍ, KTERÉ TEN PROŽITEK PONĚKUD POSUNE, JE V NÁS DOST, PROČ TO JESTĚ NĚJAKOU UMĚLOU „KONSTRUKCÍ“ ZVÝŠOVAT. A NEDĚLAT DIVADLO PRO PŘEHLÍDKU. A POTOM JDE O TO, „PŘÍŠÍT“ TITUL HERCŮM NA TĚLO A NESNAŽIT SE POLKNOUT SOUSTO, KTERÉ JE K ZALKNUTÍ.

A co dál v Mikroforu?

DĚLÁME NA FRANCOUZSKÉ POETICKÉ VESELOHŘE A. PUGETA BLÁHOVÝ ČAS A HRAJEME DAL HOTELIÉRA.

(Přetištěno z Ochotníka, nepravidelného cyklostylovaného časopisu OKS a OV SČDO v Děčíně, vedle snímek titulní strany časopisu.)

Ze štramberské inscenace Fidlovačky

● V plánu činnosti OV SČDO v Opavě na sezónu 1971–72 jsme našli mimo jiné: vydávat pro soubory Zpravodaj a rozesílat jim seznamy DILIA, zjistit u souborů počet odběratelů Amatérské scény, připravit na jaro školení pro začínající soubory, rozšiřovat členskou základnu SČDO a všestranně pomáhat souborům (při výběru her, konzultacemi, návštěvami zkoušek apod.). Jistě pozoruhodná iniciativa!

● Proč nebyli Severočeši ve Vysokém nad Jizerou se dovídáme z 2. čísla Informačního zpravodaje KKS a KV SČDO v Ústí nad Labem. Píše se zde: „V našem kraji nemáme bohužel dosud dostatečný přehled o práci vesnických souborů. Je to dáno tím, že jejich práci nelze sledovat v krajském měřítku potud, pokud o jejich práci nebudou vědět okresy, tj. OKS a OV SČDO. Protože termín přihlášky do soutěže byl 30. červen, byli jsme postaveni před nesnadný úkol: obeslat soutěž ve Vysokém, či ni-

koli? V termínu se totiž přihlásil jediný vesnický soubor – soubor ZV ROH Státního statku Radenice, okres Chomutov...“ (Dále se vysvětluje, proč krajská porota, která jeho představení navštívila, nemohla je odpovědně do Vysokého vyslat.) „...Tento stav musí být však pobídkou pro OKS a OV SČDO, aby se hned od počátku sezóny 1971–72 zajímaly o činnost svých vesnických souborů a mohly pro výběr v roce 1972 odpovědně navrhnout vhodné kandidáty. KV SČDO se mezitím rozhodl k experimentu, který má ukázat na možnost, jak pomáhat aktivním vesnickým souborům v jejich práci. Radonickým bude pomáhat při studiu jejich představení jako instruktorka Eva Klánová, členka Divadla pracujících v Mostě. Je třeba si ověřit, jak bude tato pomoc účinná a jak jí budou umět vesnické soubory využít. Současně je třeba prokázat, jaké jsou ve vesnických souborech předpoklady pro samostatnou

uměleckou tvorbu...“ Po této informaci se nám zdá postup Severočeského kraje rozhodně správnější, nežli například Jihočeského, který sice přes podobné potíže do Vysokého soubor poslal, ale o jeho osud se staral málo. Soubor pak přijel na Národní přehlídku, aniž by se byl předem setkal s okresní nebo krajskou porotou!

● Ve dnech 13.–16. října oslavilo Dramatické sdružení Tyl Kulturního klubu pracujících v Čelákovících třicáté výročí svého založení. U příležitosti tohoto jubilea otevřeli Čelákovičtí výstavu Divadelnictví v Čelákovících 1868–1871, uskutečnili slavnostní schůzi Tyla a jeho přátel a na oslavu uvedli hru Franka Tetauera Život není sen.

● 25. října se konala schůze ústřední divadelní sekce – poradního sboru divadelního oddělení UDLUT. Aktiv pojednal zejména hodnocení Jiráskova Hronova, zprávu o příbramské konferenci a hodnocení Národní přehlídky ve Vysokém. K poslednímu bodu přijal některá opatření, směřující k prohloubení metodické péče o vesnické soubory a k větší pozornosti o vesnickou soutěž vůbec. Značná část diskuse byla věnována úvahám o příští soutěži. Má být opět celostátní, vrcholit třemi národními přehlídkami v Čechách (asi Tábor, Jablonec nad Nisou a jedno místo na Moravě) a jednou na Slovensku. Na národních přehlídkách bude ústřední porota (snad česko-slovenská) vybírat soubory na Hronov. Pro příští hronovský ročník se chystá řada dobrých změn, zejména v organizaci společenského života účastníků i v programu školení. Samozřejmě se pro příští rok počítá s vesnickou soutěží a jejím vyvrcholením na národní přehlídce.

● Středočeské divadelní hry 1971 proběhly na sklonku října a na začátku listopadu v Nymburce a Poděbradech s tímto programem: Hálek Nymburk – Burjakovský: Lidé, bděte!; Kavalier Sázava – Bukovčan: Než kohout zazpívá; Slánská scéna – Jirásek: Kolébka; Kolár Mladá Boleslav – Rachmanov: Neklidné stáří; Tyl Říčany – Gogol: Ženitba; Tyl Čelákovice – Tetauer: Život není sen; pohostinsky slovenský soubor ze Spišské Nové Vsi – Barč – Ivan: Matka. O průběhu přehlídky bude referovat první číslo nového ročníku našeho časopisu.

Na titulní straně Baptistův snímek z hrušovské inscenace Brechtovy hry Pan Puntila a jeho sluha Matti

Amatérská scéna, ročník VIII (Ochotnické divadlo, ročník XVII), číslo 12, prosinec 1971. Vydává ministerstvo kultury v nakladatelství Orbis, n. p., Praha 2, Vinohradská 46. — Redakce: Jiří Beneš (vedoucí redaktor), Pavel Bošek, Jan Kolář. — Grafická úprava: Nina Roháčková. — Technická redakce: Jana Zubíková. — Adresa redakce: Praha 2, Vinohradská 2, telefon 22 10 57. — Tiskne Státní tiskárna, n. p., závod 2, Praha 2, Slezská 13. — Rozšiřuje Poštovní novinová služba, informace o předplatném podává a objednávky přijímá každá pošta i doručovatel. — Cena jednotlivého výtisku 4 Kčs. — Vychází jednou měsíčně. — Toto číslo mělo redakční uzávěrku v říjnu 1971.

© Nakladatelství Orbis, n. p., Praha 1971.

MALÁ SOCHŮRKOVA GALERIE

DANIELA KOLÁŘOVÁ

je pětadvacetiletá herečka pražského Divadla Na Vinohradech. Svou hereckou dráhu nastoupila v roce 1968 absolventským představením v divadle DISK – Proradné lásky. Od února 1968 hrála již v Divadle S. K. Neumanna v Libni, kde jsme ji mohli vidět například v Beaumarchaisově Figarově svatbě jako Zuzanu nebo v Shakespearově Snu noci svatojánské, kde vytvořila postavu Puka. Od ledna 1971 je Daniela Kolářová členkou Divadla Na Vinohradech. I zde

má již na svém hereckém kontě několik úspěchů – v Podivné paní Savageové roli Fayere May a z posledních Beatrici v Shakespearově komedii Mnoho povyku pro nic.

Z televizní obrazovky ji známe především z populární inscenace Taková normální Rodinka. Jejím filmovým debutem byla Vichřice, dále Slasti otce vlasti a naposledy Na kolejích číhá vrah. V současné době zkouší novou roli v Gorkého hře Barbaři.

Daniela Kolářová – Beatrice ve vinohradské inscenaci Shakespearovy komedie Mnoho povyku pro nic. Foto Sochůrek